

Koulujen lähiliikuntapaikkasuunnitelma

Seinäjoen kaupunki 2020

Seinäjoki

Sisällysluettelo

1.	JOHDANTO	3
1.1.	Liikkuva koulu -toimintatapa	3
2.	SEINÄJOEN KAUPUNGIN ERI HALLINTOKUNTIEN NÄKÖKULMAT LÄHILIIKUNTAPAIIKKARAKENTAMISEEN	5
2.1.	Liikuntapalveluiden näkökulmat koulujen lähiliikuntapaikkarakentamiseen	5
2.2.	Puistotoimen periaatteet lähiliikuntapaikkojen ja koulupihojen suunnittelussa	6
2.3.	Opetuspalveluiden näkökulmat lähiliikuntapaikkojen suunnitteluun ja kunnossapitoon .	7
2.4.	Tilapalveluiden näkökulmat koulujen lähiliikuntapaikkarakentamiseen	8
3	KYSELYN VASTAUSTEN TULOKSET	10
3.1.	Koulupihojen tason määritykset	11
3.2.	Toteutuneet lähiliikuntapaikat	12
3.3.	Tulevat hankkeet	12
3.4.	Koulupihojen nykyinen varustetaso	14
3.5.	Koulupihojen liikuntavälineiden ja -paikkojen kunto ja taso	16
3.6.	Koulupihojen soveltuvuus liikunnan opetukseen (2019)	21
3.7.	Koulupihojen koettu taso lähiliikuntapaikkana ja taso määritysten mukaan	22
3.8.	Koulupihojen parhaat puolet lähiliikuntapaikkana	25
3.9.	Tärkeimmät asiat lähiliikuntapaikkana toimimisen parantamiseksi 2019 (kysymys 12).	26
3.10.	Koulujen talviliikuntapaikat	27
3.11.	Koulupihojen kunnossapitotarpeet ja kehittämiskohteet	31
3.12.	Koulupihojen kehittäminen ja yhteistyö muiden osapuolien kanssa	32
3.13.	Koulujen ulkoilmaluokat	33
3.14.	Koulupihojen käyttö koulun ulkopuolisessa toiminnassa	34
4.	JOHTOPÄÄTÖKSET JA TOIMENPIDE-EHDOTUKSET	35
4.1.	Työryhmän toimintasuositukset korjaus- ja kehittämistoimenpiteisiin	36
4.2.	Työryhmän suositukset koulujen ulkoilmaluokan tai ulkona olevan oppimisympäristön kehittämiseksi	36

Koulupihoista lähiliikuntapaikkoja -monialaisen työryhmän jäsenet:

Opetuspalvelut: Jari Jaskari, Margit Orrenmaa, Vesa Puutonen, Juha-Matti Matilainen, Jari Noponen, Antti Tokkari, Timo Saarimäki

Liikuntapalvelut: Anne Kotila ja Jari Mäkelä

Puistotoimi: Kari Hirvensalo, Anna Wahlberg ja Kari Kankaanpää

Tilapalvelut: Jussi Aittoniemi ja Jaakko Peltonen

Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu ry: Aino-Maija Siren

Ydintyöryhmän jäsenet ja yhteystiedot:

Anne Kotila, liikuntatoimenjohtaja

anne.kotila@seinajoki.fi

p. 0400 664032

Jari Jaskari, perusopetusjohtaja

jari.jaskari@seinajoki.fi

p. 044 418 1270

Kari Hirvensalo, kaupunginpuutarhuri

kari.hirvensalo@seinajoki.fi

p. 044 418 1811

Jaakko Peltonen, suunnitteluarkkitehti

Jaakko.peltonen@seinajoki.fi

p. 040 513 3266

Antti Tokkari, rehtori

Antti.tokkari@seinajoki.fi

p. 044 425 5878

Vuonna 2014 valmistuneen Koulujen lähiliikuntapaikkasuunnitelman on päivittänyt luokanopettaja-liikuntakoordinaattori Juha-Matti Matilainen.

juha-matti.matilainen@seinajoki.fi

Jari Mäkelä, kunnossapitopäällikkö

Liikuntapalvelut

jari.makela@seinajoki.fi

p. 050 556 6187

1. JOHDANTO

Ensimmäinen koulujen lähiliikuntapaikkasuunnitelma laadittiin vuonna 2014. Tämä Seinäjoen kaupungin lähiliikuntapaikkasuunnitelman päivitys on laadittu monialaisena yhteistyönä, sillä koulujen lähiliikuntapaikkojen toteuttaminen vaatii hallintokuntarajat ylittävää yhteistyötä. Alkuperäisen suunnitelman laadinnan taustalla on perusopetuksen kehittämissuunnitelma 2013–2020, jossa nostettiin esille suunnitelman tarve.

Tähän kehittämisohjelmaan on kirjattu tavoitteeksi kehittää koulupihoista lähiliikuntapaikkoja. Ohjelmassa todetaan seuraavat periaatteet:

- Arvioidaan lähiliikuntapaikan tarpeellisuus uusia kouluja suunniteltaessa ja vanhoja saneerattaessa.
- Laaditaan suunnitelma lähiliikuntapaikasta jo olemassa olevien koulujen pihoihin tarpeellisuusarvion perusteella.
- Arvioidaan vuosittain tarvittavat kunnostamis- ja korjaustoimet.

Perusopetuksen kehittämisohjelman mukaisesti koulujen lähiliikuntapaikoista on nyt laadittu päivitetty suunnitelma.

Lähiliikuntapaikalla tarkoitetaan paikkaa, jota päiväsaikaan käytetään aktiivisesti oppi- ja välitunneilla ja joka kouluajan ulkopuolella on koko lähiympäristön yhteinen vapaa-ajan liikuntapaikka. Lähiliikuntapaikka on turvallinen, ja se aktivoi kaikenikäisiä liikkumaan. Lähiliikuntapaikkaa myös huolletaan säännöllisesti. Seinäjoen kaupungin liikuntastrategiaan on kirjattu koulujen lähiliikuntapaikkojen kehittämisen ja peruskorjauksen tavoitteet ja toimenpiteet. Tämä asiakirja täydentää kaupungin liikuntastrategiaa. Lähiliikuntapaikkojen rakentaminen ja peruskorjaus ovat aina yhteistyötä eri toimijoiden kesken.

1.1. Liikkuva koulu -toimintatapa

Liikkuva koulu oli valtakunnallinen hallituksen kärkihanke, joka päättyi keväällä 2019. Liikkuva koulu -toimintatapa jatkuu kuitenkin Seinäjoen peruskouluissa, sillä hankkeen myötä tiettyjä käytänteitä ja toimintatapoja on jäänyt koulujen arkeen. Hankkeen keskeisenä tavoitteena oli aktiivisempi ja viihtyisämpi koulupäivä, mikä nykyään onkin tavoitteena jokaisen Seinäjoen peruskoulun toiminnassa. Jokainen koulu toteuttaa liikkuvampaa koulupäivää omalla tavallaan. Tärkeää on oppilaiden osallisuus, oppiminen ja ”lisää liikettä, vähemmän istumista” -periaate.

Liikkuva koulu -toimintamallissa koulun piha tai koulun välittömässä läheisyydessä oleva lähiliikuntapaikka muodostaa tärkeän liikkumista lisäävän toimintaympäristön. Osallistava ja liikkumista edistävä koulun piha aktivoi oppilaiden omaehtoista välituntiliikuntaa sekä mahdollistaa toiminnallista oppimista. Koulun läheisyydessä oleva lähiliikuntapaikka taas toimii sekä koulun liikunnanopetuksen että lasten, nuorten ja perheiden omaehtoisen liikkumisen paikkana. Koulujen piholla on luontainen rooli toimia lasten ja nuorten kokoontumispaikkoina tai perheiden vapaa-ajan kohteena, kun halutaan paikkaan, jossa eri-ikäiset lapset voivat yhdessä vanhempiensa kanssa leikkiä ja liikkua. Tämän vuoksi koulujen pihat ovat luontaisia lähiliikuntapaikkoja.

Liikkuvan koulun hankeaikana Seinäjoen jokaiselle peruskoululle laadittiin lukuvuodesta 2019–2020 alkava kolmivuotinen liikunnallistamissuunnitelma. Jokainen koulu loi omanlaisensa suunnitelman, jonka tavoitteena on realistisesti, koulun omien resurssien mukaisesti lisätä koululaisten aktiivisuutta ja liikunnallisuutta. Suureen osaan suunnitelmia on jollain muotoa kirjattu myös koulupihan hyödyntäminen.

2. SEINÄJOEN KAUPUNGIN ERI HALLINTOKUNTIEN NÄKÖKULMAT LÄHILIIKUNTAPAIIKARAKENTAMISEEN

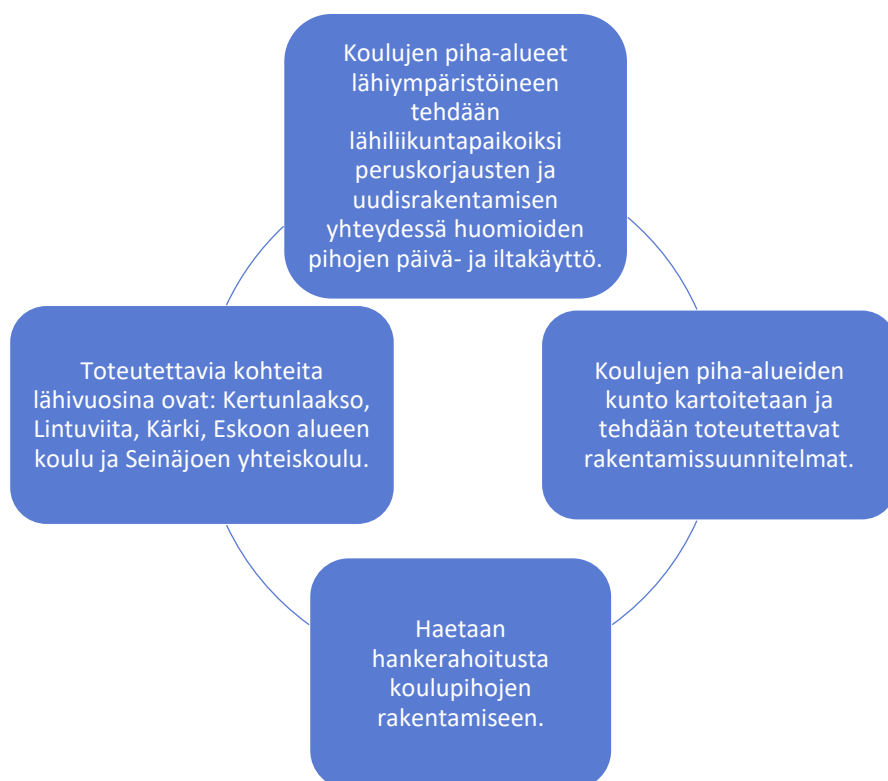
Lähiliikuntapaikoilla tarkoitetaan laajoille käyttäjäryhmille soveltuvia, viihtyisiä, monipuolisia ja liikku-
maan innostavia liikuntapaikkoja, jotka ovat käyttäjiensä helposti saavutettavissa ja sekä maksutta että
vapaasti käytettävissä.

Koulujen lähiliikuntapaikat tarjoavat vapaa-ajan ja liikunnan harrastamismahdollisuuden päiväkäytössä
koulun oppilaille ja ilta-aikaan sekä viikonloppuisin lähialueen asukkaille. Tavoitteena on viihtyisiä, perus-
tasoinen, monikäyttöinen ja turvallinen koulun välituntihiha, joka tukee sekä liikunnanopetuksen että lä-
hiliikunnan tarpeita koulupiha luontaiset perusedellytykset huomioiden. Seinäjoen kaupungin eri hallinto-
kunnat (liikuntapalvelut, puistotoimi, toimitilapalvelut ja opetuspalvelut) ovat tuoneet esiin näkökulmansa
lähiliikuntapaikkasuunnitteluun.

2.1. Liikuntapalveluiden näkökulmat koulujen lähiliikuntapaikkarakentamiseen

Koulujen lähiliikuntapaikat tarjoavat vapaa-ajan ja liikunnan harrastamismahdollisuuden päiväkäytössä
koulun oppilaille ja ilta-aikaan sekä viikonloppuisin lähialueen asukkaille. Tavoitteena on, että lähiliikun-
tapaikat ovat houkuttelevia ja innostavat lapsia sekä nuoria liikkumaan, vaikka he eivät kuuluisikaan mi-
hinkään liikuntaseuraan. Tavoitteena on, että liikunnalliset pihat tavoittaisivat kaikenikäiset ihmiset.

Seinäjoen liikuntastrategiaan on kirjattu liikuntapaikkarakentamisen ensisijaisia kohteita koskevat ta-
voitteet ja toimenpiteet:

Kuva 1. Liikuntapalveluiden näkökulmat koulujen lähiliikuntapaikkarakentamiseen

Lähiliikuntapaikkojen suunnittelussa liikuntapalvelut tekevät monialaista yhteistyötä kaupungin toimialojen kanssa. Tärkeintä on suunnitella ja toteuttaa hyviä lähiliikuntapaikkoja, jotka palvelevat laajoja käyttäjäryhmiä. Lisäksi laitteiden sekä niiden asennusten tulee täyttää annetut laatuvaatimukset ja kriteerit. Arkikäyttöä valvoo koulu.

Lähiliikuntapaikan sijoittaminen ja houkuttelevuus ovat tärkeitä. Lähiliikuntapaikan läheisyydessä on hyvä olla muitakin liikuntapaikkoja. Lähiliikuntapaikka toimii ympäri vuoden.

Lähiliikuntapaikan kunnossapidosta ja huollosta kannetaan vastuu. Välineet on huollettava ja pidettävä kunnossa sovitusti.

Lähiliikuntapaikkojen investointi on sijoitettu talousarviossa vuosittain liikuntapaikkarakentamiseen ja kustannusvaraus on n. 100 000 €/ vuosi. Lisäksi muun muassa aluehallintovirastolta on mahdollista hakea hankerahoitusta, johon on aina varattava myös omavastuuosuus. Lähiliikuntapaikkahankkeisiin voidaan ke-
rätä myös muuta rahoitusta.

2.2. Puistotoimen periaatteet lähiliikuntapaikkojen ja koulupihojen suunnittelussa

Puistotoimi suunnittelee ja asentaa koulujen pihoille leikkivälineitä lähinnä poistettavien välineiden tilalle. Puistotoimi on myös suunnitellut ja asentanut leikkilisiä lähiliikuntapaikkavälineitä koulujen pihoille sekä lähiliikuntapaikoille.

Puistotoimi antaa tarvittaessa asiantuntemustaan myös koulujen pihojen liikuntavälineiden ja lähiliikuntavälineiden suunnitteluun, rakentamiseen sekä kunnossapitoon. Puistotoimi vastaa koulujen pihojen leikkivälineiden kunnossapidosta.

Puistotoimen viheraluesuunnittelijan ydinosaamista on puistojen ja viheralueiden suunnittelun ohella nimenomaan koulupihojen ja lähiympäristöjen kokonaissuunnittelu, ei ainoastaan kasvillisuuden sijoittelu. Tuntemus kasvien menestymisvaatimuksista vaativassa käyttöympäristössä on laajempaa kuin rakennussuunnittelijoilla.

Puistotoimi huomioi lähiliikuntapaikkojen (sisältää myös leikkipaikat ja koulupihat) suunnittelussa seuraavat perusasiat:

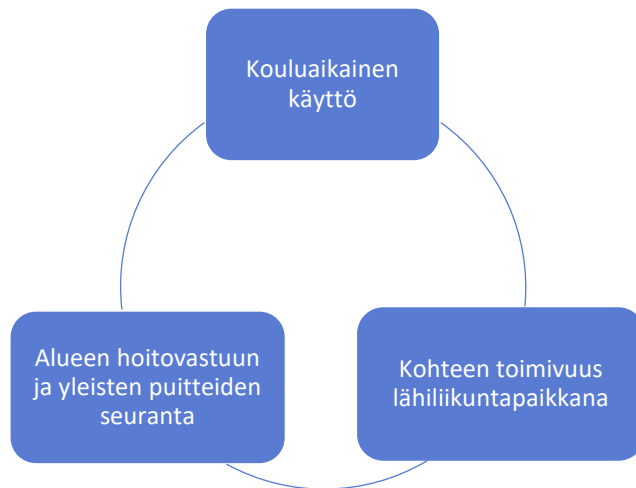
Lähiliikuntapaikan kartoitus

- toiminnallinen sisältö
- varusteet
- pinnat ja materiaalit
- ylläpidon taso
- talvikunnossapito

Kohteen yleiset puitteet

- turvallisuus
- valaistus
- levähdyspaikat
- luonto- ja viheralueet, vapaa tila
- liikenne ja paikoitus

2.3. Opetuspalveluiden näkökulmat lähiliikuntapaikkojen suunnitteluun ja kunnossapitoon

Kuva 2. Opetuspalveluiden näkökulmat lähiliikuntapaikkojen suunnitteluun ja kunnossapitoon

Kouluikäinen käyttö

- helpot ja turvalliset sekä välituntia aktivoivat suorituspaikat
- monipuoliset käyttömahdollisuudet liikuntatuntien aikana
- peliareenat, eri pelien mahdollistaminen, eri lajien suorituspaikat
- helppo valvonta
- turvalliset liikennejärjestelyt
- turvallisuussuunnittelu

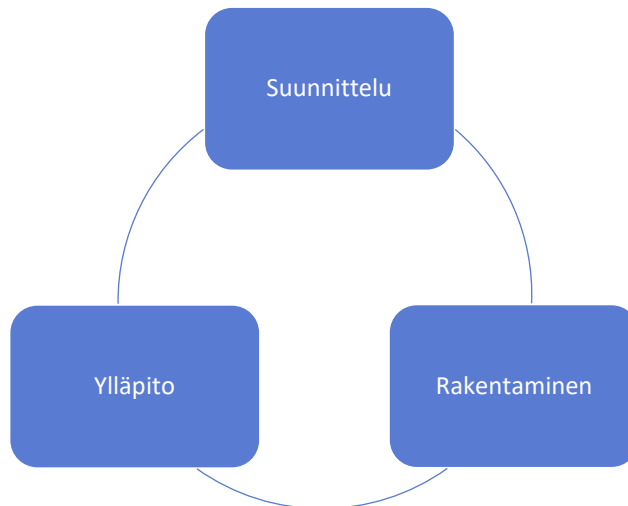
Kohteen toimivuus lähiliikuntapaikkana

- monipuoliset käyttömahdollisuudet
- aktivoi liikkumaan
- mahdollistaa erilaisten liikkumistapojen ja eri lajien toteuttamisen
- mahdollistaa eri-ikäisten liikkujien toiminnan
- riittävät ja turvalliset paikoitustilat
- liikenne ohjattu niin, ettei vaaratilanteita synny
- sijainti suhteessa käyttäjiin
- luonto- ja viheralueet, vapaa tila, mahdollinen taiteen hyödyntäminen

Alueen hoitovastuut ja yleisten puitteiden seuranta

- seuraa päivittäin varusteiden, pintojen ja materiaalien kunnon ja raportoi sovitulla tavalla havaituista puutteista ja vioista
- varusteet, pinnat ja materiaalit (tarkistus säännöllisesti)
- hoito- ja korjaustarpeista ilmoitukset Granlund Manageriin
- osallistavat toimintatavat vapaa-ajan käyttäjien kanssa: liikuntapaikan siisteys, välineiden ja laitteiden kunnosta huolehtiminen, ilkivallan estäminen, kameravalvonnan seuranta

2.4. Toimitilapalveluiden näkökulmat koulujen lähiliikuntapaikkarakentamiseen

Kuva 3. Toimitilapalveluiden näkökulmat koulujen lähiliikuntapaikkarakentamiseen

Peruskorjaus- ja uudisrakentamishankkeet

Suunnittelu

- Peruskorjaus- ja uudisrakennushankkeissa pihasuunnittelu toteutetaan osana hankkeen kokonais-suunnittelua yhteistyössä eri hallintokuntien kanssa.
- Suunnittelun keskeinen tavoite on integroida suunnittelualat (arkkitehtipalvelut, lvi-suunnittelu ja rakennustekniset palvelut) kokonaisuudeksi.
- Pihasuunnittelussa huomioidaan pysäköinti, auto-, jalankulku- ja pyöräliikenne sekä kuljetus.
- Valaistus suunnitellaan kokonaisuutena.
- Suunnittelukustannukset toteutetaan investointihankkeen budjetista.
- Tavoitteena on toteuttaa viihtyisä, perustasoinen, monikäyttöinen ja turvallinen koulun välitunti-piha, joka tukee liikunnanopetuksen ja lähiliikunnan tarpeita kohteen perusedellytysten luontai-sissa rajoissa.

Rakentaminen

- Rakentaminen keskittyy pihan pinta- ja maarakenteisiin sekä leikkivälineiden suunniteltuun siirtoon ja täydentämiseen koulun ikäryhmiä palvelevaksi kokonaisuudeksi.
- Lähiliikuntapaikkojen, kuten pelikenttien, osalta varaudutaan urakassa pohjatöiden ja valmista-vien töiden rakentamiseen.
- Alueelle rakennetaan perusvalaistus sekä varaudutaan erityisvalaistuksen myöhempään rakentami-seen muun muassa sähkökeskus- ja putkitusvarauksin.
- Edellä mainitut kustannukset kohdennetaan investointihankkeeseen.

Ylläpito

- Kiinteistöjen ylläpito havainnoi välineiden puutteet ja rikkoutumiset. Ylläpito tekee tai tilaa tarvittaessa korjauksen tai poistaa vioittuneet välineet normaalin kiinteistön ylläpitotoiminnan puitteissa.
- Arvioi korjaustarpeen ja -toimenpiteet käyttäjäilmoitusten perusteella.
- Leikkivälineiden kunnostuksessa tehdään yhteistyötä puistotoimen kanssa sen tekemien tarkistusten mukaan. Vähäisiä välineitä ylläpitäviä muutostöitä voidaan toteuttaa ylläpidon budjetista.
- Kustannusten jakautuminen sovitaan kohteen mukaan.
- Granlund Manager

3 KYSELYN VASTAUSTEN TULOKSET

Koulupihaa ja sen tarjoamia liikuntamahdollisuuksia koskeva kysely toteutettiin Seinäjoen kouluissa sähköisellä Webropol-kyselylomakkeella keväällä 2019. Kyselyn kysymykset muotoiltiin lähiliikuntapaikkatyöryhmässä osittain edelliseen kyselyyn pohjautuen. Kyselyä muokattiin joiltakin osin sekä siihen lisättiin paljon uusia kysymyksiä. Kysely olikin nyt paljon kattavampi kuin edellisellä kerralla. (liite 2).

Koulut vastasivat kaikkiaan 45 kysymykseen, jotka käsittelivät muun muassa koulun kokoa, nykyisiä koulun mahdollisuuksia toteuttaa liikuntaa koulun omassa pihassa ja lähiympäristössä sekä koulujen tarpeita liikuntapaikkojen ja -välineiden suhteen. Kysely lähetettiin Seinäjoen ala- ja yläkouluille. (Koulut ja oppilasmäärät ovat liitteessä 1.) Edellisen kyselyn yhteydessä lähiliikuntapaikkatyöryhmä laati koulupihoille liikunnalliset tasomääritykset, joiden avulla pystyttäisiin paremmin kartoittamaan pihojen nykyinen tilanne sekä tarpeet. Myös nuo määritykset päivitettiin vastaamaan nykyhetkeä, sillä yleiselläkin tasolla koulupihoissa on tapahtunut pieniä muutoksia. Esim. ulkoilmaluokat ovat alkaneet yleistyä, joten sekin otettiin huomioon sekä kyselyssä että tasomäärityksissä.

Ensiksi tarkastellaan lähiliikuntapaikkatyöryhmän päivittämiä koulupihojen tasojen määrityksiä, joiden perusteella kullekin koulupihalle on määritelty tietty taso. Tasojen määrittämisen avulla voidaan kartoittaa Seinäjoen kaupungin koulupihojen tilanne liikunnan opetuksessa sekä pihojen tarjoamat mahdollisuudet liikunnallisiin toimintoihin myös vapaa-aikana. Tuloksia on tarkoitus hyödyntää tulevaisuudessa, kun koulupihoista kehitetään ja suunnitellaan entistä liikunnallisempia.

Lopuksi tarkastellaan kysymyksittäin kyselyn tuloksia. Niistä tehdään myös joitain johtopäätöksiä. Kysymyksiä tarkastellaan sekä yksittäin että yhdessä, koska vastaukset ovat joihinkin kysymyksiin olleet kokonaan tai osittain samoja tai niillä on selvä yhteys toisiinsa.

3.1. Koulupihojen tason määitykset

Lähiliikuntapaikka-ydintyöryhmä on määritellyt (9.6.2014) koulupihoille kolme tasoa niiden varustetason mukaan:

A) KOULUPIHAN PERUSTASO

Perustason koulupihassa on mm.

- keinut
- tasapainotelineet
- hyppyrudut ja tilaa liikkua
- kiipeilytelineet
- palloilu- tai pelialue

B) LIIKUNNALLINEN KOULUPIHA

Perustason lisäksi on laajennetun tason pihassa mm.

- pelikenttä koulun läheisyydessä
- talvella jääalue (valaistu)
- koulun läheisyydessä kuntoreitti tai kuntorata
- koulun pihassa hiihtoalue tai hiihtomaa

C) LÄHILIIKUNTAPAikka

Lähiliikuntapaikka sijaitsee koulun pihassa sekä koulun välittömässä läheisyydessä. Alue on suunniteltu oppilaille, lähialueen perheille ja ikäihmisille.

Perustason ja laajennetun tason lisäksi pihassa on mm.

- peliareena ja (tai) salibandy/monitoimiareena
- erilaisia kiipeily-, leikki- ja liikuntavälineitä
- Välineissä huomioidaan esteettömyys ja sopivuus eri ikäisille.

Työryhmän määritelmien mukaan kaikissa toimivissa yksiköissä tulee olla vähintään perustasoinen varustus. Toimiviksi yksiköiksi luokitellaan koulut ja varhaiskasvatuskeskukset.

3.2. Toteutuneet lähiliikuntapaikat

- Pajuluoman koulu
- Seinäjoen lyseo
- Pruukin yhtenäiskoulu
- Toivolanrannan yhtenäiskoulu Peräseinäjoella
- Nurmon koulukeskus
- Ylistaron koulukeskus
- Marttilan koulu

3.3. Tulevat hankkeet

- Kertunlaakson koulu
- Lintuviidan koulu
- Kärjen koulu
- Eskoon uusi koulu
- Seinäjoen yhteiskoulun pihan uudistaminen
- jne.

Koulupihan varustelutaso määräytyy seuraavasti:

Perustaso	Liikunnallinen koulupiha	Lähiliikuntapaikka
•1-sarjaiset koulut • pienemmät koulut	•2-sarjaiset koulut •isommat koulut	•alueellinen sijainti •olemassa olevat tarpeet

Kuva 4. Koulupihojen varustelutasot

Työryhmä on lisäksi määritellyt alueille lähiliikuntapaikkatasoisia ja osin liikunnallinen koulupiha -tasoisia kohteita. Määrittelyn lähtökohtana on ollut koulujen säilyvyys ja alueellinen tarve.

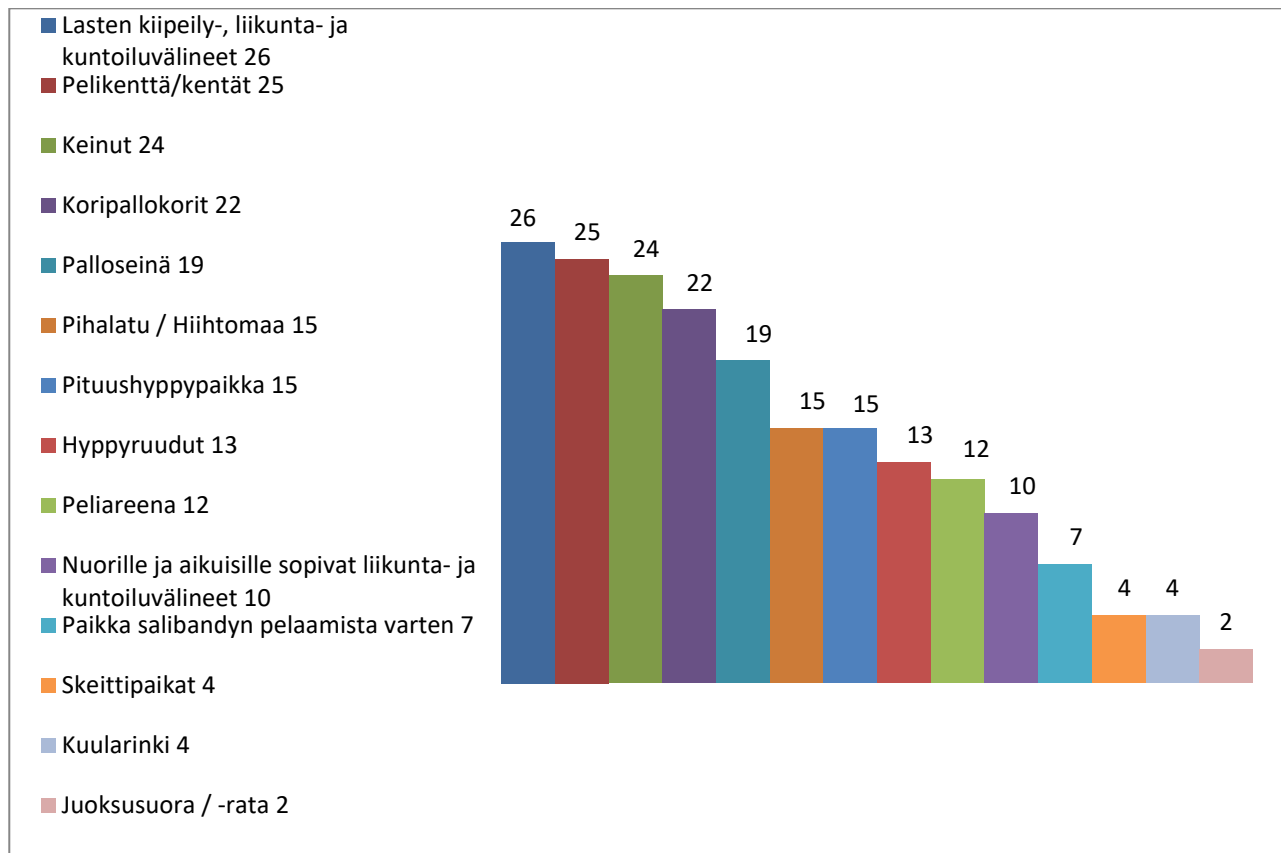
Ylistaro	• Yläkoulu: lähiliikuntapaikka • Kirja-Matti: lähiliikuntapaikka
Peräseinäjoki	• Toivolanranta: lähiliikuntapaikka • Alaviitala: lähiliikuntapaikka
Nurmo	• Nurmon koulukeskus: lähiliikuntapaikka • Tanelinranta: lähiliikuntapaikka • Hyllykallio: lähiliikuntapaikka
Kantakaupunki	• Pruuki/Törnävä: lähiliikuntapaikka • SYK/Kivistö: lähiliikuntapaikka • Alakylä: lähiliikuntapaikka • Lyseo/Marttila: lähiliikuntapaikka • Pohja: lähiliikuntapaikka • Pajuluoma: lähiliikuntapaikka • Toukolanpuisto/Lintuviita: lähiliikuntapaikka

Kuva 5. Koulu-
pihojen mää-

rittelyt alueittain (Yhdessä mainittujen koulujen pihoja kehitetään kokonaisuutena.)

3.4. Koulupihojen nykyinen varustetaso

Koulupihojen varusteiden määrissä on koulujen vastausten perusteella suuria eroja muun muassa koulun koosta tai sijainnista johtuen. Muutama koulu on jättänyt vastaamatta osaan kysymyksistä, mikä on huomioitava kuvassa 9 (Varusteet koulupihoilla) olevan taulukon varusteprosenttimääriä tarkastellessa.

Kuva 6. Koulupihojen varustetaso (vastaajia 27)

Vain yhdeltä Seinäjoen peruskoululta ei löydy lapsille soveltuvia kiipeily- ja liikuntatelineitä (Koura). Kymmenen koulun pihassa on liikuntavälineitä, jotka soveltuvat vastaajien mielestä myös nuorten ja aikuisten käyttöön (Halkosaari, Hyllykallio, Kirja-Matti, Lyseo, Nurmon YA, Pruuki, SYK, Toivolanranta, Toukolanpuisto, Ylistaron YA). Osa liikuntatelineistä on yksittäisiä välineitä koulun pihassa. Jotkut näistä ovat pieniä ja jotkut isoja ja monipuolisia. Joillakin kouluilla kiipeilytelineet puolestaan on sijoitettu niin, että ne muodostavat mielekkään parkour-radan ja kuntoilukokonaisuuden (Lyseo ja Pruuki). Keinuja löytyy oikeastaan kaikkien alakoulujen pihoilta, yläkouluistakin vain kaksi pihaa (Ylistaron yläaste ja Lyseo) ovat kei-
nuttomia. Pruukin koululle on keinut tilattu ja toimitettu, mutta niitä ei ole vielä asennettu. (Pruukin keinut ei siis ole mukana laskuissa.)

Pienenä yksityiskohtana voitaneen mainita, että kaupungin koulupihoista löytyy kyselyn vastausten perusteella yhteensä 123 (+ Hyllykallion) keinua. Pelikentätkin löytyvät lähestulkoon kaikkien koulujen pihoista. Vain Valkiavuoren ja Lyseon omista pihoista ei pelikenttiä löydy. Lyseon koulun sijainti keskustan ytimessä ei tule koskaan mahdollistamaan omaa kenttää, vaan isommille kentille on siirryttävä lähialueille. Aivan Valkiavuoren koulun läheisyydessä on puolestaan Nurmon keskustan suuri hiekkakenttä, jonne oppilaiden on turvallista siirtyä. Koulun kenttien kunnon suhteen löytyy toivomisen varaa viideltä koululta (Asema, Koura, Marttila, Pohja, Toivolanranta).

Koripallokoreja löytyy yhteensä 22 koulun pihasta. Palloseiniä puolestaan on 19 koulun piha-alueella. Kouran koulu on ainoa, josta ei löydy kumpaakaan. Lisäksi 12 koulun pihasta löytyy peliareena, joka areenasta

riippuen tarjoaa mahdollisuuden jalkapallon ja mahdollisesti koripallon tai vielä jonkin muunkin pallopelin pelaamiseen. Näiden lisäksi jonkinlainen salibandyyn tarkoitettu pelialue löytyy yhteensä seitsemältä koululta, joista osa on hienoja salibandykaukaloita (Nurmon YA ja SYK), kun taas joissakin koulujen pihoidilla on varattu asfalttilta alue salibandymaaleille. Lentopallon pelaamista varten löytyy alue viideltä koululta ja pannaftutisareena Lintuviidan koulun pihasta. Tällä perusteella voidaan todeta Seinäjoen kouluista pääsääntöisesti löytyvän pelikentän lisäksi muitakin mahdollisuuksia palloiluun.

Suorituspaikkoja yleisurheilun harjoitteluun löytyy kouluilta suhteessa melko vähän, jos niitä verrataan esimerkiksi palloilumahdollisuuksiin. Juoksusuora tai -rata on todella harvinaista herkkua, sillä vain Pajuluoman ja Tanelinrannan koulut ilmoittavat sellaisen koulupihastaan löytyvän. Kuularinkejä puolestaan löytyy Keski-Nurmon, Lintuviidan, Nurmon yläkoulun ja Tanelinrannan koulujen piha-alueelta. Pituushyppypaikka on 15 koululla, mutta niiden tasoon ollaan melko tyytymättömiä. Vain kuudella koululla pituushyppypaikan tasoa pidetään kohtalaisena, ja muilla joko huonona tai erittäin huonona. Lisäksi kun huomioidaan, että 12 koulua on kokonaan ilman pituushyppypaikkaa, voidaan todeta tilanteen pituushyppypaikkojen osalta olevan Seinäjoen kouluilla keho.

Kyselyssä pyydettiin kouluja kertomaan, mitä uutta koulupihalle on rakennettu viimeisen kolmen vuoden aikana. Osassa vastauksissa aikaa on katsottu hieman pidemmällekin, mutta selvästi voidaan todeta viimeisten vuosien aikana paljon uutta rakentuneen koulujen pihoidilla. Vain viisi kouluista (Asema, Koura, Kärki, Pajuluoma ja SYK) vastasivat, ettei heidän koulupihaansa ole rakennettu mitään uutta viimeisen kolmen vuoden aikana. Lisäksi muutaman koulun vastauksissa oli esitetty viiden vuoden takaisia uudistuksia, mutta niitä ei kitketty pois vastauksista. Tässä on koontia siitä, mitä kaikkea Seinäjoen koulujen pihoihin on rakennettu kolmena kyselyä edeltävänä vuotena (kysely toteutettu talvella 2018–2019):

- koripallotelineitä sekä pingispöytiä, monitoimileikkiväline
- liukumäki
- koripalloteline ja potkuseinä
- hiihtomaa
- kiipeilyteline, tekonurmi
- asfaltti koriskentälle, palloseinä ja leikkimökki
- kiipeilyteline, istutusaluepenkit
- kiipeilyteline, peliareena, katos ja pihavälinevarasto, koripalloteline
- koko koulupiha; tulossa oppilaiden toivomia keinoja
- metallinen liukumäki, kiipeilyteline, keinut, koripalloteline, potkuseinä, tasapainopuomi, ryhmäkiikku
- tasapainopenkki
- parkouralue, kuntoiluvälineet ja pannaftutisareena
- kiipeilyteline ja koripallotelineet
- pari pientä palloseinää ja keskeneräinen koripallo/kiipeilyseinä
- hämähäkkikeinu, lisää keinoja, tasapainopuomit, pieni kiipeilyteline, koripallotelineet, pieni pituushyppypaikka
- kiipeilyteline, uusi tasapainolautakeinu, rekkitanko
- kiipeilyteline ja neljä keinoa
- lähiliikunta-alue
- ulkoluokka: penkkejä ja pöytäryhmiä
- kiipeilyteline
- kiipeilytelineitä on uusittu
- peliareena, hyppyrutuja ja tervapata alueita
- lähiliikuntapaikka kokonaisuudessaan, monitoimiareena, sählykenttä, frisbeegolfkorit

- peliareena, pienten kiipeilyteline, hämiskiikku, tasapainolauta ja koripallotelineet
- frisbeegolfrata, skeittiramppi, pituushyppypaikka
- kiipeilytelineille turva-alusta sekä turvahiekkaa, hyppyrudut
- Koko piha on uusi, remontin yhteydessä tehty. Tulossa ovat peliareena ja koripallokenttä.

Kuva 7. Koulupihojen uusiminen kuluneen kolmen vuoden aikana

3.5. Koulupihojen liikuntavälineiden ja -paikkojen kunto ja taso

Kouluja pyydettiin kyselyssä arvioimaan yleisarviona eri liikuntapaikkojen kuntoa ja tasoa. Arviointikriteereinä on pyydetty huomioimaan paitsi liikuntapaikan kunto, niin myös sen koko ja riittävyys koulun tarpeisiin. Kysyttäessä koulun pihasta löytyvän kentän tasoa voidaan todeta suurimman osan kouluista pitävän koulun kenttää joko hyvänä tai erittäin hyvänä. Vain Valkiavuoren koulun pihasta ei löydy omaa kenttää, mutta aivan koulun läheisyydestä löytyy yläasteen suuri kenttä, jota myös Valkiavuoren koulun oppilaat liikuntatunneilla käyttävät. Toivolanrannan koulun kentän taso arvioitiin erittäin huonoksi, ja huonoksi omansa kenttensä arvioivat Asema, Koura, Marttila ja Pohja. Näistäkin tosin Marttilan koulun kenttä on juuri uudistettu, joten näkemys kentän tasosta on varmasti kyselystä parantunut.

Koulun arvioi koulun kentän tasosta:

Ei ole: Valkiavuori

1 = Erittäin huono: Toivolanranta

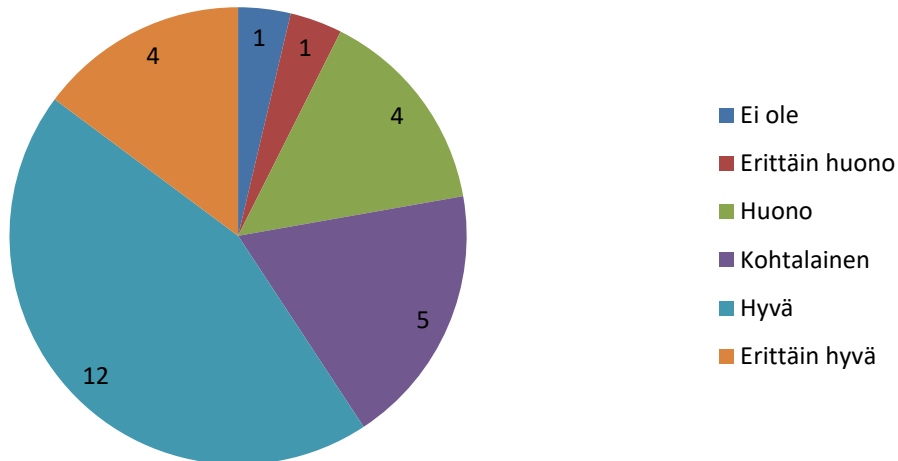
2 = Huono: Asema, Koura, Marttila, Pohja

3 = Kohtalainen: Alaviitala, Kärki, Nurmon yläaste, Topparla, Törnävä

4 = Hyvä: Alakylä, Halkosaari, Hyllykallio, Jouppi, Kirja-Matti, Kivistö, Lintuviita, Niemistö, Pruuki, SYK, Tanelinranta, Toukolanpuisto, Ylistaro YA

5 = Erittäin hyvä: Jouppi2, Keski-Nurmo, Lintuviita2, Lyseo, Pajuluoma

Pelikenttien taso

Kuva 8: Koulujen oma arvio pelikentän tasosta

Koulujen pihossa olevan peliareenoiden tasoa arvioitaessa vastaukset hajosivat tasaisemmin. Toki myös usea koulun piha on kokonaan ilman peliareenaa. Tällaisia peruskouluja on Seinäjoella hieman yli puolet kouluista eli 14. Näistä osa on isojakin kouluja ja/tai paikkoja, jotka olisivat myös oivia lähiliikuntapaikkoja. Erittäin hyväksi peliareenoista arvioitiin ainoastaan ihan uusi Nurmon yläasteen peliareena. Toisaalta sekä erittäin huonoja (Niemistö) että huonoja (Hyllykallio) oli kyselyn mukaan molempia vain yksi. Kohtalaisiksi arvioitiin neljä (Jouppi, Kärki, Lintuviita ja Toivolanranta) ja hyväksi viisi (Alakylä, Pajuluoma, Toukolanpuisto, Törnävä ja Valkiavuori).

Koulun arvio peliareenan tasosta:

Ei ole: Alaviitala, Asema, Halkosaari, Keski-Nurmo, Kirja-Matti, Kivistö, Koura, Marttila (asennettu kyselyn jälkeen), Pruuki, Ruutipuisto, SYK, Tanelinranta, Topparla, Ylistaron YA (asennettu kyselyn jälkeen)

1 = Erittäin huono: Niemistö

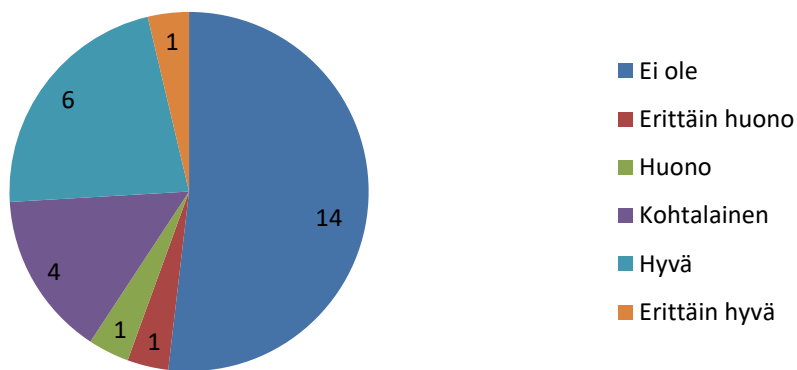
2 = Huono: Hyllykallio

3 = Kohtalainen: Jouppi, Kärki, Lintuviita, Toivolanranta

4 = Hyvä: Alakylä, Pajuluoma, Pohja, Toukolanpuisto, Törnävä, Valkiavuori

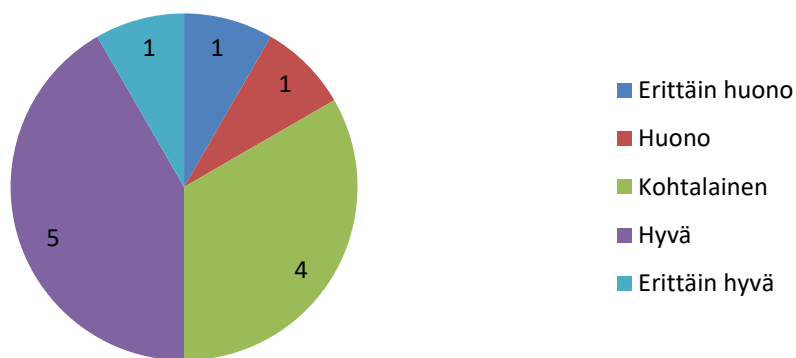
5 = Erittäin hyvä: Nurmo YA

Peliareenat ja niiden taso

Kuva 9. Koulujen peliareenat ja arvio niiden tasosta

Peliareenan taso

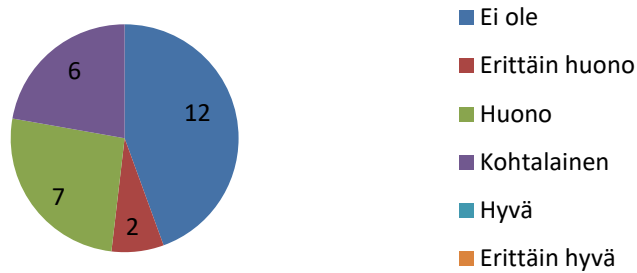
Kuva 10. Koulun oma arvio peliarenan tasosta

Yleisurheilupaikkojen tilanne on yleisesti tarkasteltuna Seinäjoen koulujen pihoissa keho. Juoksuratoja ja -suoria on vain viiden koulun yhteydessä. Näistäkin vain Pajuluoman rata koetaan erittäin hyväksi ja Tanelinrannan hyväksi. Niemistön ja Pohjan juoksusuora puolestaan koetaan erittäin huonoksi. Marttilankin koulun juoksusuoran taso on kyselyn perusteella huono, mutta uuden tekonurmikentän juoksurata varmasti koetaan paljon paremmaksi.

Kuularinkejä löytyy yhteensä kuudelta koululta. Näistä Niemistön ja Pohjan koulun kuularingit ovat erittäin huonossa kunnossa, kun taas Nurmon yläasteen kuularingin taso on huono. Kohtalaisessa kunnossa oleva kuularinki löytyy Keski-Nurmon, Lintuviidan ja Tanelinrannan koulujen pihoista.

Pituushyppypaikkoja kouluilta löytyy hieman enemmän, mutta yksikään kouluista ei koe senkään tasoa edes hyväksi. Huono pituushyppypaikka löytyy seitsemältä koululta (Hyllykallio, Jouppi, Keski-Nurmo, Kirja-Matti, Nurmon YA, Toukolanpuisto, Törnävä) ja erittäin huono Niemistön ja Pohjan koululta.

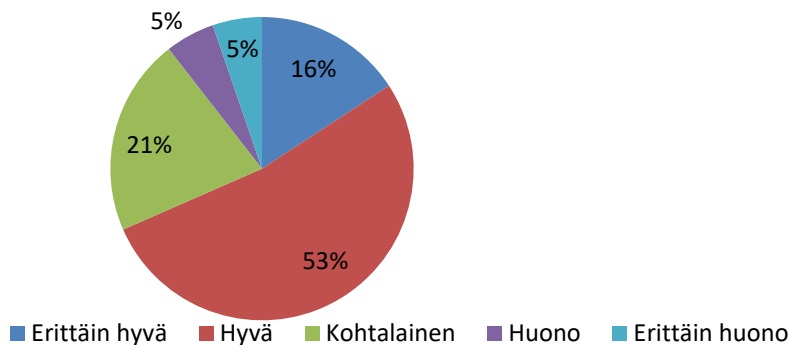
Pituushyppypaikkojen taso

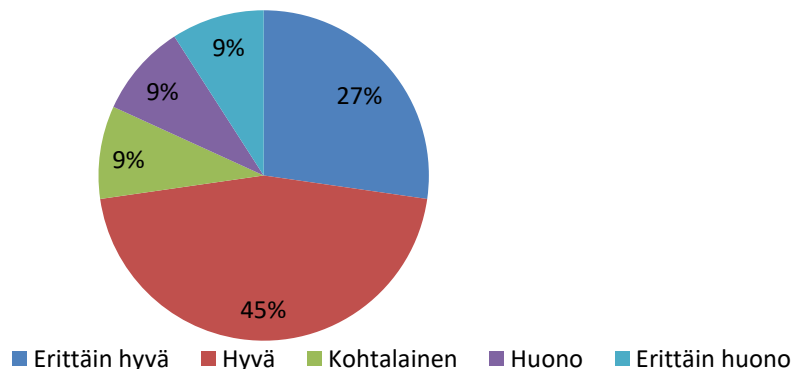
Kuva 11. Koulun oma arvio pituushyppypaikan tasosta

Kouluja pyydettiin arvioimaan kaikkien koulupihasta löytyvien välineiden ja liikuntapaikkojen kuntoa. Joihenkin liikuntavälineiden ja -paikkojen yleistaso on tutkittu tarkemminkin tässä päivitystyössä, mutta tähän listaan on koottu kaikki ne välineet ja -paikat, jotka koulut kokevat olevan huonossa tai erittäin huonossa kunnossa.

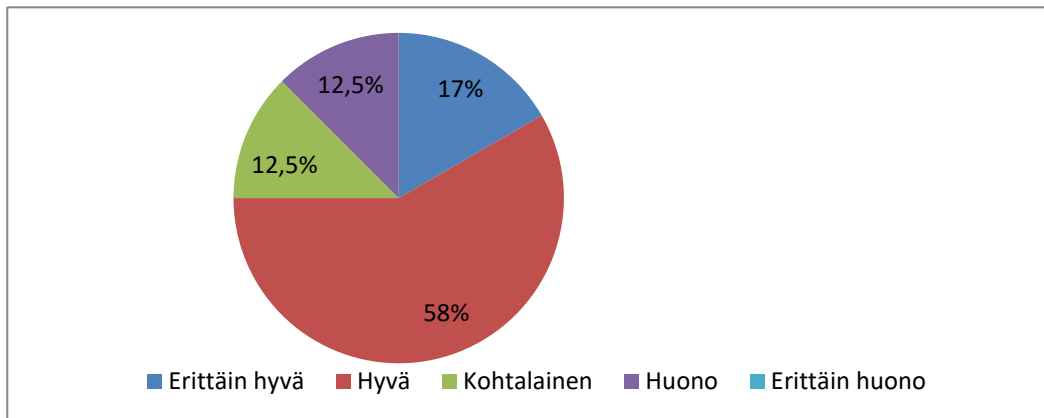
Yleisesti kiinteiden liikuntavälineiden eli esimerkiksi kiipeilytelineiden tai kuntoilulaitteiden koetaan olevan varsin hyvässä kunnossa Seinäjoen koulujen pihossa. Pelkästään lapsille soveltuvista välineistä 69 prosentissa kouluista koetaan välineiden olevan hyvässä tai erittäin hyvässä kunnossa. Vain kymmenesosa kouluista kokee lapsille soveltuvien välineiden olevan huonossa (Valkiavuori) tai erittäin huonossa kunnossa (Niemistö). Kaikille soveltuvien liikuntavälineiden taso on yleisesti tarkasteltuna samansuuntainen, sillä kouluista 72 prosenttia kokee näiden välineiden olevan hyvässä tai erittäin hyvässä kunnossa. Huonossa tai erittäin huonossa kunnossa kaikille suunnattujen välineiden koetaan olevan Halkosaaren (huono) ja Niemistön koululla (erittäin huono).

Kuva 12: Lapsille soveltuvien liikuntavälineiden taso

Kuva 13: Kaikille soveltuvien liikuntavälineiden taso

Kuva 14: Keinujen taso

Tarkasteltaessa vastaajien yleisarvioita leikkikenttävälineistön tasosta voidaan olemassa olevien välineiden todeta olevan tarkoitukseen sopivia ja hyvässä kunnossa. Leikkikenttävälineistä riippumatta noin kolme neljäsosaa arvioi oman koulun leikkikenttävälineistön olevan hyvällä tai erittäin hyvällä tasolla. Vain Niemistön koulu vastasi oman koulupihaansa leikkikenttävälineistön olevan erittäin huonolla tasolla. Huonolla tasolla oman pihan leikkikenttävälineistön arvioitiin olevan Valkiavuoren koulun pihassa vain lapsille tarkoitettujen liikuntavälineistöjen osalta ja Halkosaaren koululla kaikille suunnattujen liikuntavälineistön osalta.

Leikkikenttävälineistön lisäksi koulujen pihoissa on paljon erilaisia liikuntavälineitä ja -paikkoja. Niistä osaa on tässä työssä tutkittu laajemminkin, mutta alla olevaan taulukkoon on koottu keskeisimpien koulujen pihoihin kuuluvien liikuntavälineiden ja -paikkojen yleistaso koulujen omiin arvioihin perustuen. Ihan kaikkia pihaan kuuluvia välineitä ei taulukossa huomioida. Mikäli halutaan tarkastella kaikkia vastauksia, koulukohtaiset vastaukset löytyvät erikseen lajiteltuina verkko-osoitteesta.

Taulukko 1: Koulujen keskeisten liikuntavälineiden ja -paikkojen yleistaso koulun oman arvioin mukaisesti

A = Pallokenttä, B = Peliareena, C = Palloseinä, D = Paikka sählypeleille, E = Koripallotelineet, F = Lapsille tarkoitetut leikkikelineet, G = Kaikille tarkoitetut liikuntatelineet, H = Keinut, I = Skeittipaikka, J = Jääkiekkokaukalo

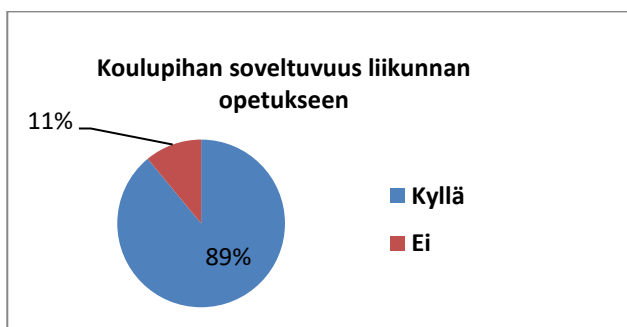
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Alakylä	4	4	4	-	-	4	-	4	-	4
Alaviitala	3	-	-	-	4	4	-	3	4	5
Asema	2	-	-	-	4	4	-	4	-	3
Halkosaari	4	-	3	-	2	4	3	2	4	5
Hyllykallio	4	2	4	-	2	-	4	4	-	4
Jouppi	4,5	3	5	-	4,5	4,5	-	4	-	-
Keski-Nurmo	5	-	3	-	2	4	-	4	-	5
Kirja-Matti	4	-	1	-	3	-	4	4	-	4
Kivistö	4	-	3	3	5	4	-	3	4	5
Koura	2	-	-	-	-	-	-	4	-	-
Kärki	3	3	3	2	3	3	-	4	-	4
Lintuviita	4,5	2,5	4	-	4	2,5	-	3	-	-
Lyseo	5	-	3	-	5	-	5	-	-	-
Marttila	2	-	2	-	-	3	-	2	-	-

Niemistö	4	1	2	1	1	1	1	2	1	4
Nurmo YA	3	5	-	5	4	-	5	5	-	3
Pajuluoma	5	4	4	-	3	4	-	4	-	4
Pruuki	4	-	4	-	5	-	4	-	-	-
Pohja	2	4	-	-	4	4	-	4	1	4
SYK	4	-	-	3	4	-	4	4	-	-
Tanelinranta	4	-	4	3	4	5	-	5	-	4
Toivolantanta	2	3	-	-	5	3	3	2	-	4
Topparla	3	-	4	4	4	5	-	5	-	4
Toukolanpuisto	4	4	3	-	3	4	5	4	-	-
Törnävä	3	4	4	-	3	4	-	4	5	4
Valkiavuori	-	4	-	-	2	2	-	4	-	-
Ylistaro YA	4	-	4	-	-	-	4	-	-	-

1 = Erittäin huono, 2 = Huono, 3 = Kohtalainen, 4 = Hyvä, 5 = Erittäin hyvä

Yllä olevasta taulukosta saa selvästi kuvan, että Niemistön koulussa ollaan tyytymättömiä oman koulupihan tasoon. Kenttää ja jääkiekkokaukaloa lukuun ottamatta kaikki pihassa oleva on arvioitu joko huonoksi tai erittäin huonoksi. Myös Marttilan arviot omasta pihastaan ovat huonot, mutta kyselyn toteutuksen jälkeen koulun kenttä on jo uusittu, joten vastaukset lienevät tällä hetkellä paljon positiivisemmat. Isoista kouluista Kärjen ja Valkiavuoren arvioiden perusteella niiden koulupihojen välineistön tasossa olisi parantamisen varaa. Toki Valkiavuoren koulun läheisyydessä on Nurmon yläasteen pihan loistavat liikuntamahdollisuudet, mutta itse alakoulun piha on vaatimaton.

3.6. Koulupihojen soveltuvuus liikunnan opetukseen (2019)

Kuva 15. Koulupihan soveltuvuus liikunnan opetukseen (vastaajia 27)

Kouluista 24 ilmoitti pihansa soveltuvan liikunnan opetukseen ja vastaajista kolme ilmoitti pihan olevan soveltumaton liikunnan opetukseen. Edellisen kyselyn vastaajista 23 ilmoitti koulupihansa soveltuva liikunnan opetukseen ja viisi ilmoitti koulu pihan olevan soveltumaton liikunnan opetukseen. Vastausten perusteella voidaan todeta yhden koulupihan muuttuneen liikunnan opetukseen soveltumattomasta siihen soveltuvaksi.

Vertailtaessa edellisen ja uuden kyselyn vastauksia on huomattavissa, että koulukohtaiset vastaukset ovat parilla koululla jostain syystä muuttuneet. Edellisessä tarkastelussa koulupihansa liikunnan opetukseen soveltuvaksi nähneet Niemistön ja Marttilan koulu eivät uudessa kyselyssä enää kokeneet koulupihaansa liikunnan opetukseen soveltuvaksi. Pruukin koulu puolestaan oli muuttunut soveltumattomasta liikunnan opetukseen soveltuvaksi, mikä varmasti selittyy sillä, että edellisen kyselyn aikaan koulu ja sen piha olivat vasta rakentumassa. Myös Lintuviidan koulu näki pihansa muuttuneen liikunnan opetukseen soveltuvaksi, vaikka koulupihassa ei suuria muutostöitä ole kyselyiden välillä tehty (huom. uusi kiipeilyteline vuonna 2015). Mainittakoon kuitenkin vielä, että tätä raporttia kirjoitettaessa on Marttilan koulupihan suuri rakennusprosessi

käynnissä, joten siltä osalta vastaus olisi nyt varmasti hyvinkin erilainen. Käytännössä vain siis Niemistön ja Valkiavuoren koulut kokevat omien koulupihojensa olevan soveltumattomia liikunnan opetukseen. Koulujen oma arvio koulupihan kokonaisuudesta

Kouluja pyydettiin antamaan yleisarvio oman koulupihansa liikunta- ja leikkipaikoista kokonaisuutena. Arviota pyydettiin asteikolla 4–10. Vaikka kiitettävän arvosanan oman koulunsa pihasta antoi vain neljä koulua (Jouppi, Keski-Nurmo, Pajuluoma ja Törnävä), niin huonojakaan arvosanoja ei kovin montaa annettu. Keskiarvo annetuista arvosanoista on 7,76 eli 8-, mitä voidaan pitää varsin hyvänä. Jos laskuista vielä poistaa Marttilan koulun arvosanan 4, joka varmasti uuden koulupihan myötä olisi parempi, saadaan 26 koulupihan keskiarvoksi 7,9. Alla vielä taulukko annetuista arvosanoista koulupihoittain:

9: Jouppi, Keski-Nurmo, Pajuluoma, Törnävä

8: Alakylä (8½), Alaviitala, Halkosaari, Hylykallio, Kirja-Matti, Kivistö, Kärki, Lyseo, Nurmo YA, Pohja, Pruuki, SYK, Tanelinranta (8½), Toivolanranta, Topparla, Toukolanpuisto, Ylistaro YA

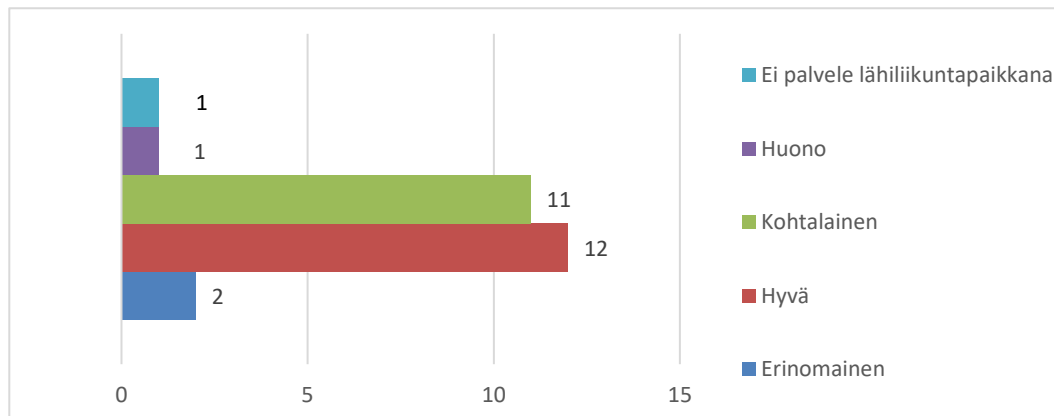
7: Asema, Koura, Lintuviita (7½)

6: Niemistö

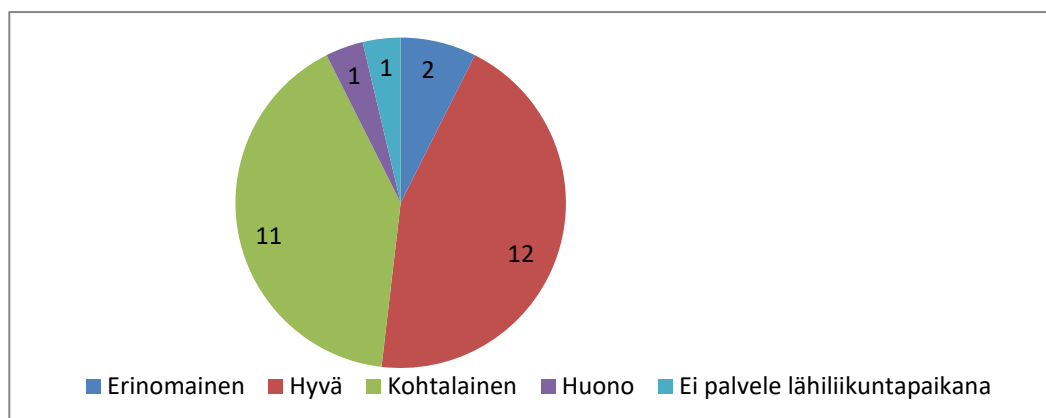
5: Valkiavuori

4: Marttila

3.7. Koulupihojen koettu taso lähiliikuntapaikkana ja taso määritysten mukaan

Kuva 16. Koulupihojen koettu taso lähiliikuntapaikkana (Vastaus lukumäärinä, n = 27.)

Kuva 17. Koulupihojen koettu taso lähiliikuntapaikkana (n = 27)

Koulupihojen tason arvioinneissa koulut ovat selvästi arvioineet pihojaan positiivisempaan sävyyn kuin edellisessä tutkimuksessa. Vuoden 2014 kyselyssä vain neljännes (seitsemän 28:sta) kouluista koki oman koulunsa pihan tason hyväksi. Tuossa kyselyssä ei ollut lainkaan vaihtoehtona erinomainen koulupiha, joka uuteen kyselyyn lisättiin. Tuoreessa kyselyssä hyväksi tai erinomaiseksi koulupihansa koki 14 peruskoulua, mikä vastaa 52 % kaikista kouluista.

Parantuneet käsitykset koulupihoista:

- Alakylä: Kohtalainen → Hyvä
- Keski-Nurmo: Ei palvele lähiliikuntapaikkana → Hyvä
- Kivistö: Kohtalainen → Hyvä
- Lintuviita: Huono → Hyvä (myös kohtalainen)
- Lyseo: Huono → Hyvä
- Marttila: Huono → Erinomainen
- Pruuki: Ei palvele lähiliikuntapaikkana → Hyvä
- Valkiavuori: Huono → Kohtalainen
- Ylistaron yläaste: Ei palvele lähiliikuntapaikkana → Hyvä

Peräti yhdeksän koulua koki koulupihansa tason parantuneen. Syynä voi toki olla vastaajan vaihtuminen edellisestä kyselystä ja näin ollen erilainen näkemys asiaan, mutta monessa tapauksessa on osoitettavissa selviä toimenpiteitä, jotka ovat parantaneet koulupihan viihtyvyyttä. Pruukin koulun piha on kyselyiden välillä rakennettu ihan uutena ja Ylistaron yläasteen piha puolestaan on uusittu kokonaan. Myös Lyseon pihaan on tehty mittavia uudistuksia (parkour-alue, kuntoiluvälineet ja pannafutisareena), jotka varmasti selittävät kovasti parantuneen käsityksen koulupihan tasosta. Myös Lintuviidan ja Keski-Nurmon käsitykset oman koulupihan tasosta ovat parantuneet merkittävästi, vaikkakin tehdyt uudistukset koulupihalla eivät ole olleet yhtä mittavia kuin edellä mainituissa isommissa remonteissa (Lintuviitaan on rakennettu kiipeilyteline ja Keski-Nurmoon pari pientä palloseinää ja keskeneräinen kiipeily-/koripalloteline).

Koulupihan tason arviointi lähiliikuntapaikkana osoittautui osittain haastavaksi kysymykseksi, jos vastauksia vertaa muihin koulupihaa koskeviin kysymyksiin. Esimerkiksi Marttilan koulu koki koulun pihan soveltumattomaksi liikunnan opetukseen ja antoi koulupihan yleisarvosanaksi huonoimman mahdollisen eli arvostuksen 4. Kuitenkin koulun vastauksissa piha koettiin erinomaiseksi lähiliikuntapaikaksi. Vastausten perusteita voi vain arvailla, mutta kyselyn toteuttamisen hetkellä Marttilan koulun piha oli hyvin alkeellinen. Koulupihan sijainti kuitenkin selittää sen, että vaikka piha onkin koettu huonoksi, on siellä kouluajan ulkopuolella ollut silti paljon lapsia ja perheitä liikkumassa. Tällä on ehkä ollut vaikutusta koulun vastaukseen. Kun viime kyselyssä kahdeksan kouluista ilmoitti koulun pihan olevan lähiliikuntapaikkana joko huono tai kokonaan sopimaton, tuoreessa kyselyssä vain yksi koulu ilmoitti pihan olevan huono (Kärki) ja yksi, ettei koulupiha palvele lähiliikuntapaikkana (Niemistö). Koulupihansa tason lähiliikuntapaikkana hyväksi arvioi edellisessä kyselyssä puolestaan seitsemän koulua. Nyt uudessa kyselyssä 12 koulua arvioi oman pihansa hyväksi ja kaksi erinomaiseksi. Edellisessä kyselyssähän ei vastausvaihtoehtona edes ollut erinomaista koulupihaa, joten vähintään hyvien koulupihojen määrän voi todeta nyt kasvaneen kahdeksasta neljääntoista. Tältä osin voidaankin todeta Seinäjoen koulupihojen tasojen lähiliikuntapaikkoina parantuneen merkittävästi.

Taulukko 2. Vastausten perusteella määritelty koulupihojen taso

Koulu	Soveltuvuus liikunnan opetukseen	Yleisarvosana koulupihasta	Toimivuus lähiliikunta-paikana	Koulupihan taso määrittysten mukaan	Koulupihan taso v.2014 kyselyssä
Alakylä	Kyllä	8½	Hyvä	B	B
Alaviitala	Kyllä	8	Kohtalainen	C	C
Asema	Kyllä	7	Kohtalainen	B	B
Halkosaari	Kyllä	8	Hyvä	B	B
Hylykallio	Kyllä	8	Kohtalainen	C	C
Jouppi	Kyllä	9	Hyvä	C	C
Keski-Nurmo	Kyllä	9	Kohtalainen	B1	B1
Kirja-Matti	Kyllä	8	Kohtalainen	B	B
Kivistö	Kyllä	8	Hyvä	B → C	B → C
Koura	Kyllä	7	Kohtalainen	B	B
Kärki	Kyllä	8	Huono	B	B
Lintuviita	Kyllä	7½	Hyvä	C	C
Lyseo	Kyllä	8	Hyvä	B	B
Marttila	Kyllä	4	Erinomainen	B	B
Niemistö	Ei	5	Ei ollenkaan	B	B
Nurmon yläaste	Kyllä	8	Erinomainen	C	-
SYK	Kyllä	8	Hyvä	C	C
Tanelinranta	Kyllä	8½	Kohtalainen	B → C	B → C
Toivolannranta	Kyllä	8	Kohtalainen	B	-
Topparla	Kyllä	8	Kohtalainen	B	B
Toukolanpuisto	Kyllä	8	Hyvä	C	C
Törnävä	Kyllä	9	Hyvä	C	C
Pajuluoma	Kyllä	9	Hyvä	C	-
Pohja	Kyllä	8	Kohtalainen	B	-
Pruukin yhtenäiskoulu	Kyllä	8	Hyvä	B ↑ C	B → C
Valkiavuori	Ei	5	Kohtalainen	C1	B → C
Ylistaron yläaste	Kyllä	8	Hyvä	B ↑ C	B → C

Taulukko 2. Vastausten perusteella määritelty koulupihojen taso

A= Koulupihan perustaso

B= Liikunnallinen koulupiha

C= Lähiliikuntapaikka

Erityishuomioita:

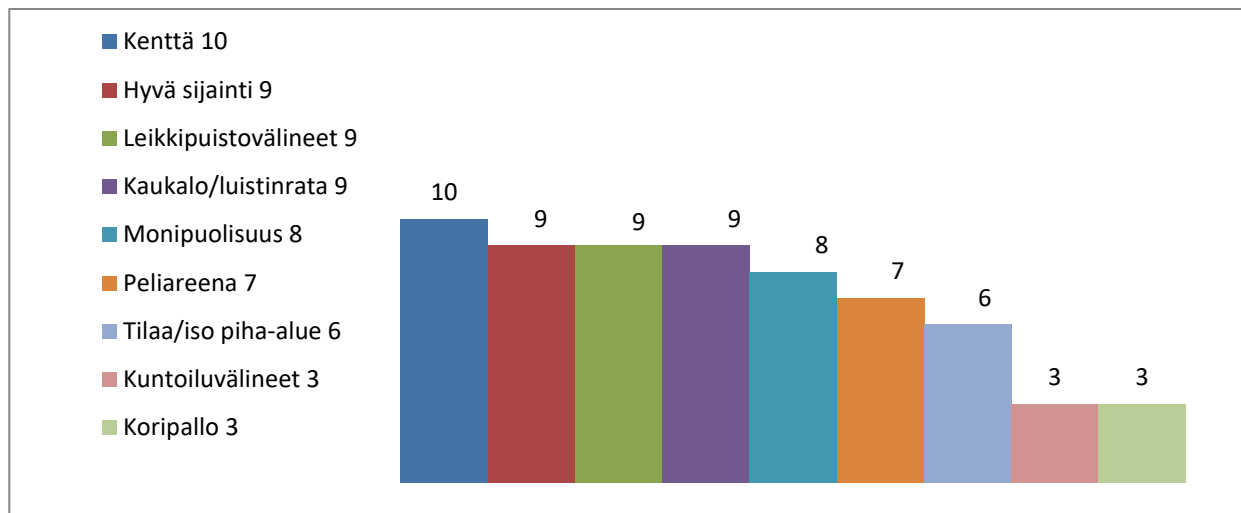
B1 = koululta puuttuu kuntorata tai luontoreitti

C1 = koulu lasketaan osaksi Nurmon koulukeskusta

B → C = koulupiha tai lähialue on rakentumassa lähiliikuntapaikaksi

B ↑ C = koulupiha tai lähialue on rakentunut lähiliikuntapaikaksi

3.8. Koulupihojen parhaat puolet lähiliikuntapaikkana

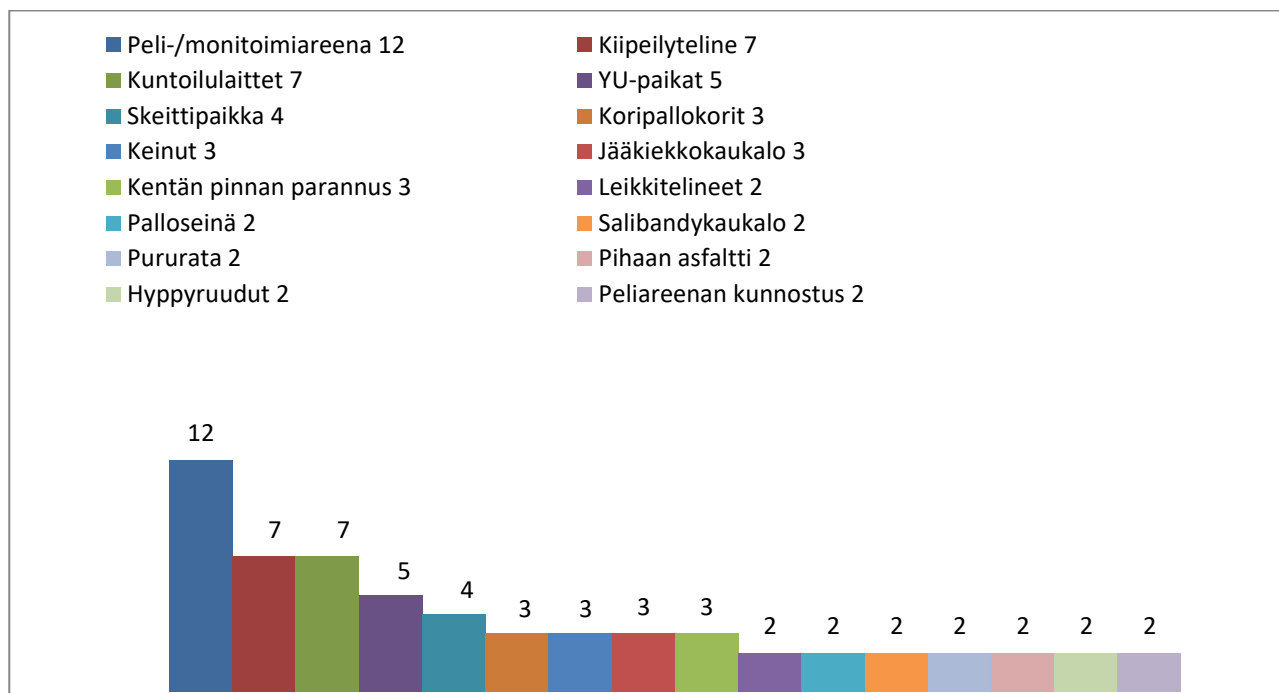
Kuva 18. Koulupihojen parhaat puolet (vastaajia 28)

Kun kouluja pyydettiin nimeämään koulupihojensa parhaat puolet, ei mikään ominaisuus noussut selvästi muita tärkeämmäksi. Vastauksia luokitellessa pelaamiseen liittyviä ominaisuuksia mainittiin kuitenkin melko paljon. Kenttä ja/tai peliareena oli hyvin yleinen vastaus koulujen miettiessä koulupihansa parhaita puolia. Yhteensä 14 koulua mainitsi joko kentän tai peliareenan yhtenä koulupihan parhaimmista puolista. Myös pihan monipuolisuutta perusteltaessa parhaimpien puolien joukossa moni kouluista viittasi nimenomaan palloilumahdollisuuksiin eikä muistakaan vastauksista voi varmuudella sanoa, liittyvätkö palloilumahdollisuudet esimerkiksi monipuolisuuteen. Joka tapauksessa voidaan kuitenkin todeta palloiluun mahdollistavien tekijöiden olevan koulupihojen tärkein ominaisuus, kun vielä koripallokorit tai -telineet koettiin kolmen koulun arvioissa oman koulupihan parhaimmiksi puoliksi.

Koulun sijaintia arvostettiin useissa koulujen vastauksissa. Yhdeksän kouluista valitsi sen kolmen tärkeimmän ominaisuuden joukkoon oman koulupihansa osalta. Näin vastanneista kouluista viisi on vanhojen kirkonkylien kouluja (Kirja-Matti, Nurmon YA, Toivolanranta, Valkiavuori, Ylistaron YA), kaksi Seinäjoen ydinkeskustassa (Lyseo ja Marttila). Halkosaari ja Tanelinranta puolestaan ovat melko uusien asuinalueiden keskellä. Tärkeäksi koettiin myös kentän hyödyttäminen talvikäytössä, sillä yhdeksän vastaajista valitsi yhdeksi tärkeimmistä tekijöistä luistelumahdollisuuden. Näistä kouluista Koura ja Topparla eivät kuitenkaan nähneet itse kentän olevan parhaimpien puolien joukossa. Koulupihan monipuolisia liikkumismahdollisuuksia piti tärkeänä ominaisuutena kahdeksan koulua. Kuusi koulua puolestaan näki yhtenä oman koulupihansa parhaista puolista sen, että pihassa on paljon tilaa.

Vastausten perusteella kuusi koulua näyttää arvostavan isoa piha-aluetta ja kenttää, jotka mahdollistavat monipuolisia ja erilaisia liikuntamuotoja, ja joita voidaan käyttää myös välitunnilla ja vapaa-aikana. Talvella koululla oleva kaukalo tai luistinrata osoittautui myös tärkeäksi elementiksi koulupihoilla peräti yhdeksän koulun vastauksissa. Kolme koulua puolestaan koki koulupihassa olevien kuntoiluvälineiden olevan oman pihan parhaita puolia.

3.9. Tärkeimmät asiat lähiliikuntapaikkana toimimisen parantamiseksi 2019 (kysymys 12)

Kuva 19. Tärkeimmät varuste- ja välinetoiveet (vastaajia 27)

Kouluja pyydettiin mainitsemaan kolme liikuntavälinettä, tilaratkaisua tai asiaa, jotka koulujen mielestä parantaisivat koulupihaan tasoa lähiliikuntapaikkana toimimisessa.

Eniten toivottu asia koulun pihaan olisi peliareena. Peliareenaa koulupihaansa toivoi peräti 12 koulua (Alaviitala, Asema, Halkosaari, Hylläkallio, Keski-Nurmo, Kirja-Matti, Pruuki, Tanelinranta, Toivolanranta, Topparla, Valkiavuori ja Yhteiskoulu). Näistä kouluista Hylläkallion ja Valkiavuoren koulujen pihoissa on jo yksi peliareena, mutta toiveissa selvästi esitettiin, että pihaan haluttaisiin toinenkin peliareena. Peliareenoiden kunnostuksen puolestaan tärkeäksi toimenpiteeksi kokivat Joupin ja Lintuviidan koulut. Tämän kyselyn mukaan siis kymmenen koulua, joilta peliareenaa puuttuu, toivoisi pihaansa sellaisen. Lisäksi kaksi koulua toivoo toisen peliareenan ja kaksi vanhan areenan kunnostamista. Kouluvierailujen sekä opettajilta ja oppilailta epävirallisesti kysytyjen kommenttien perusteella juuri peliareenat ovatkin suosituimmat liikuntapaikat koulujen pihoissa.

Myös edellisessä kyselyssä peliareenat olivat selvästi eniten toivottu lisäys koulupihoihin. Seuraavana listoilla olevien toiveiden suhteen on kuitenkin muutamassa vuodessa tullut muutoksia. Kun edellisessä kyselyssä toivottiin vain kahdella koululla kiipeilytelineitä, nyt niitä toivottiin kuudella koululla (Alakylä, Kirja-Matti, Lintuviita, Marttila, Toivolanranta, Yhteiskoulu). Toivomus kuntoiluvälineiden saamisesta oman koulun pihaan oli nyt suurin piirtein samaa luokkaa kuin edellisessä kyselyssä. Tuoreessa kyselyssä viisi koulua (Koura, Kärki, Lintuviita, Niemistö, Pohja) toivoi koulupihaansa kuntoiluvälineitä, kun edellisen kyselyn laajemmassa luokittelussa voi tulkita kuntoiluvälineitä toivotun 4–7 koululle. Skeittipaikkojen suhteen kiinnostus oli kasvanut kahdesta koulusta neljään kouluun (Asema, Keski-Nurmo, Kärki, Pruuki). Kun edellisessä kyselyssä palloseiniä toivottiin kahdeksalle koululle, nyt niitä toivottiin enää kahdelle koululle.

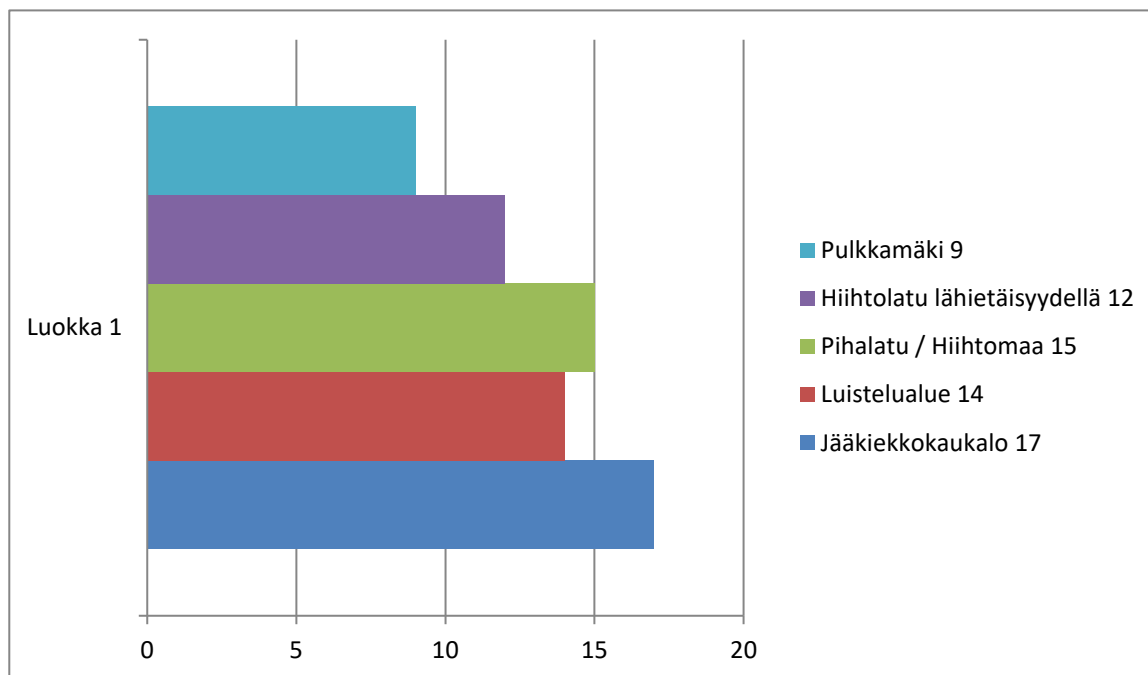
Muutosta on tapahtunut erityisesti siinä, että kun aikaisemmin koulupihoihin toivottiin eniten pelkästään pelaamiseen ja palloiluun liittyviä asioita (peliareena, palloseinä, koripallotelineet), listalla ovat nousseet erityisesti kiipeilytelineet ja kuntoiluun liittyvät välineet. Peliareenat ovat toki edelleen toivomuslistan kärjessä, ja myös skeittipaikat ovat korkealla. Neljä koulua (Asema, Keski-Nurmo, Kärki ja Pruuki) toivoisi oman koulunsa pihaansa skeittipaikan. Ennestään tällainen löytyy vain Alaviitalan, Halkosaaren, Kivistön ja Törnävän koulujen pihoista. Muutoksen toiveissa voi tulkita joko siten, että koulupihojen palloiluun liittyviä

tekijöitä on viime vuosina parannettu tai koulut näkevät nyt pihansa kokonaisvaltaisempaan lähiliikunta- paikkana, johon toivotaan monipuolisesti kiinnostavaa tekemistä niin lapsille kuin aikuisille. Todennäköisesti vaikutusta on molemmilla asioilla.

Yksi korkealle toiveissa sijoittuva asia on kunnolliset yleisurheilupaikat. Toiveita yleisurheilupaikkojen suhteen ei tarkemmin pyydetty erittelemään, mutta yleisimpänä kommenttina esiintyi jossain muodossa toive pituushyppypaikasta tai sen parantamisesta. Muita mainittuja yleisurheilupaikkoja olivat juoksusuora ja kuu- larinki. Kun tutkitaan koulujen vastauksia yleisurheilupaikkojen tasojen arvioinnissa, voidaan koulujen to- deta olevan tyytymättömiä nykyisiin suorituspaikkoihin. Kaksi koulua arvioi oman pituushyppypaikkansa ole- van todella huono (Niemistö, Pohja) ja kahdeksan huono (Alakylä, Hyllykallio, Jouppi, Keski-Nurmo, Kirja- Matti, Nurmon yläaste, Toukolanpuisto ja Törnävä). Vain viisi kouluista totesi pituushyppypaikan olevan kohtalainen (Alaviitala, Halkosaari, Lintuviita, Pajuluoma, Tanelinranta).

3.10. Koulujen talviliikuntapaikat

Talviliikuntapaikkojen osalta erot koulujen välillä ovat isoja. Osa kouluista on sijainniltaan loistavassa pai- kassa esimerkiksi lähellä olevien pururatojen ja hiihtolatujen ansiosta. Osassa koulupihoista on mahdollista harrastaa useampaa erilaista talviliikuntamuotoa, kun taas joidenkin koulujen pihossa ei ole juuri lain- kaan talviliikuntamahdollisuuksia ja/tai koulun läheisyydessä ei ole kunnollisia hiihtolatuja tai luistelualu- etta.

Kuva 20. Talviliikuntamahdollisuudet

Jääkiekkokaukalo puuttuu kymmenen koulun pihasta (Jouppi, Koura, Lintuviita, Lyseo, Marttila, Pruuki, SYK, Toukolanpuisto, Valkiavuori ja Ylistaron yläaste). Näistä Joupin, Kouran, Pruukin ja Ylistaron yläasteen koulujen pihoista löytyy kuitenkin iso luistelualue. Täysin ilman kelvollista jääkenttää ovat siis alakouluista Lintuviidan, Marttilan ja Valkiavuoren koulun piha sekä yläkouluista Lyseo ja SYK.

Jääkiekkokaukalo:

Ei ole: Jouppi, Koura, Lintuviita, Lyseo, Marttila, Nurmon lukio, Pruuki, Ruutipuisto, Seinäjoen lukio, SYK, Toukolanpuisto, Valkiavuori, Ylistaro YA

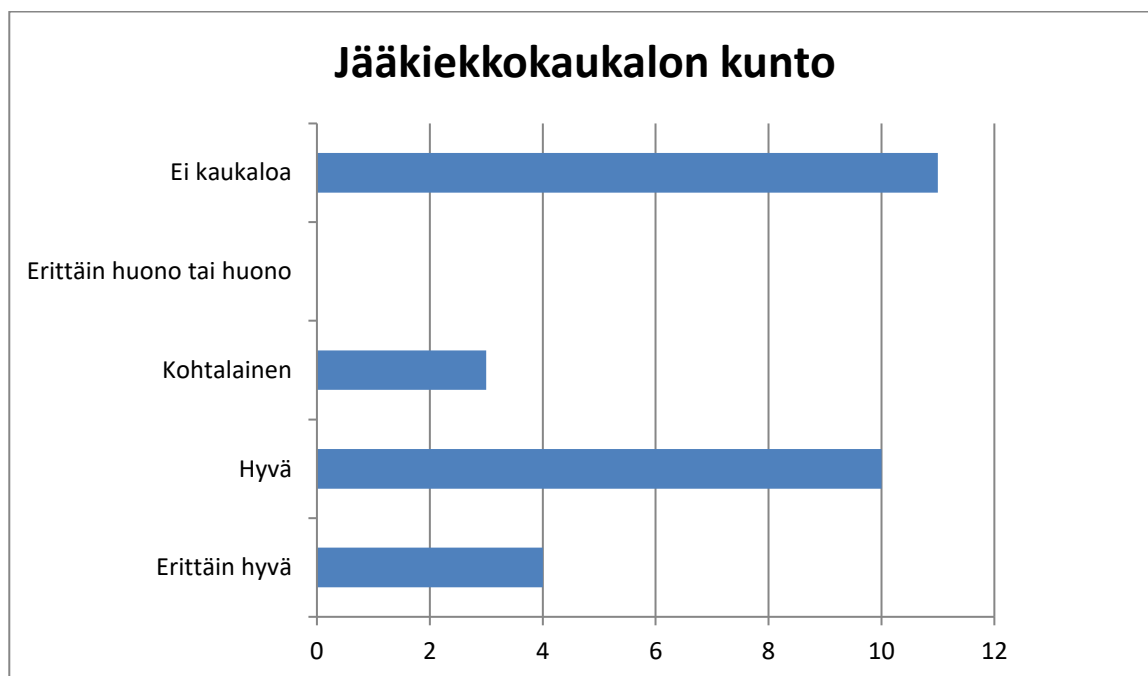
1 = Erittäin huono

2 = Huono

3 = Kohtalainen: Asema, Nurmon YA, Topparla

4 = Hyvä: Alakylä, Hyllykallio, Kirja-Matti, Kärki, Niemistö, Pajuluoma, Pohja, Tanelinranta, Toivolanranta, Törnävä

5 = Erittäin hyvä: Alaviitala, Halkosaari, Keski-Nurmo, Kivistö

Kuva 21. Jääkiekkokaukalon kunto

Hiihtopaikkojen suhteen vaihtelu on vielä kirjavampaa. Hiihtomaa tai koulun pihasta lähtevä latu löytyy 15 koulun pihasta. Nämä ovat varsin hyviä pienempien oppilaiden hiihdon opetukseen. Vähänkin isompien oppilaiden hiihdonopettaminen edellyttää kuitenkin jo hieman parempia olosuhteita. Koulut käyttävätkin varsin paljon läheisiä pururatoja tai yleisiä latureitistöjä. 12 koulun läheisyydestä löytyy pururata tai hiihtolatu, jota koulu käyttää hiihdonopetuksessaan. Jotkut koulut kulkevat kuitenkin varsin pitkiäkin matkoja hiihtoladuille, mikä tuo haasteita koulujen hiihdonopetukseen siirtymien viedessä paljon aikaa tai ollessa vaarallisia. Yhteensä 19 koululla on jonkinlainen hiihtomahdollisuus joko oman koulun pihamaastossa tai koulun läheisyydessä hiihtoladulla.

Nämä asiat ovat täysin riippuvaisia koulun sijainnista. Toki joillekin kouluille pystyttäisiin mahdollisesti rakentamaan hiihtomaa tai pihalatu, mutta pururatoja ja/tai yleisiä latureittejä on vaikea kaupunkialueelle rakentaa.

Alla olevaan luetteloon on eritelty koulut sen mukaan, minkälaiset hiihdonopetusmahdollisuudet heidän koulullaan on.

Pihalatu: Alaviitala, Halkosaari, Hyllykallio, Keski-Nurmo, Koura, Kärki, Niemistö, Tanelinranta, Toivolanranta, Topparla (naapurin pelto), Toukolanpuisto, Törnävä (yhteys pitkään latuun)

Hiihtomaa: Alakylä, Jouppi, Kivistö

Pururata/hiihtolatu lähietäisyydellä (etäisyys koululta suluissa): Alaviitala (500m), Asema (500m), Halkosaari (latu 300m, pururata 2km), Hyllykallio (500m), Keski-Nurmo (ladulle, ei pururadalle, 400m) Lintuviita, (500m), Niemistö (100m), Pajuluoma (100m), Pruuki (500m), Tanelinranta (200m), Toivolanranta (500m), Törnävä (500m)

Ei hiihtomahdollisuutta lähietäisyydellä:

Kirja-Matti, Lyseo, Marttila, Nurmo YA, Pohja, SYK, Ylistaro YA, Valkiavuori

Koulun arvioima siirtymämatkan turvallisuus koululta ladulle tai pururadalle sekä siirtymämatkan pituus (suluissa koulun arvio käyttöasteesta 1 = erittäin vähän, 5 = erittäin paljon):

1 = Erittäin vaarallinen:

- Koura, 1 km (2) - Valtatien ja tasoristeyksen ylitys

2 = Vaarallinen

- Marttila, 400 m tai Joupiska 1,3 km (4)

3 = Kohtalainen

- Halkosaari, hiihtolatu 300 m, pururata 2 km (2)
- Kirja-Matti, yli 3 km (3)
- Pohja, 2 km (2)
- Pruuki, 500 m (3)
- Valkiavuori, 700 m (4)
- Ylistaron YA, 1,5 km (3)

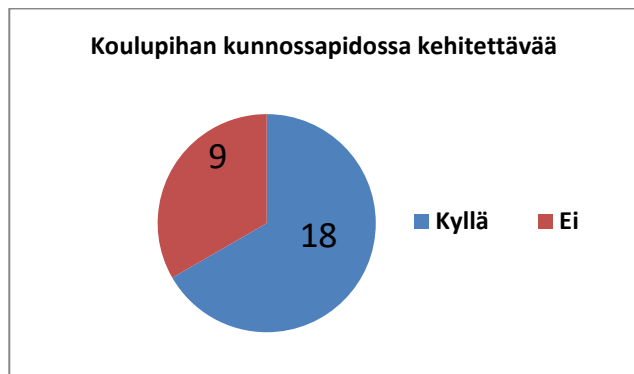
4 = Turvallinen

- Alakylä, 1 km (4)
- Alaviitala, 500 m (4)
- Asema, 500 m (5)
- Hyllykallio, 500 m (4)
- Jouppi, 1,5 km (3)
- Keski-Nurmo, 400 m (4)
- Kivistö, n. 1 km (4)
- Lintuviita, 500 m (4)
- Lyseo, 1,5 km (4)
- Nurmon YA, 1 km (5)
- Pajuluoma, 100 m (4)
- SYK, 2 km (3)
- Toivolanranta, 500 m (5)
- Topparla, 10 km (2)
- Toukolanpuisto, 1 km (3)
- Törnävä, 500m (3)

5 = Erittäin turvallinen

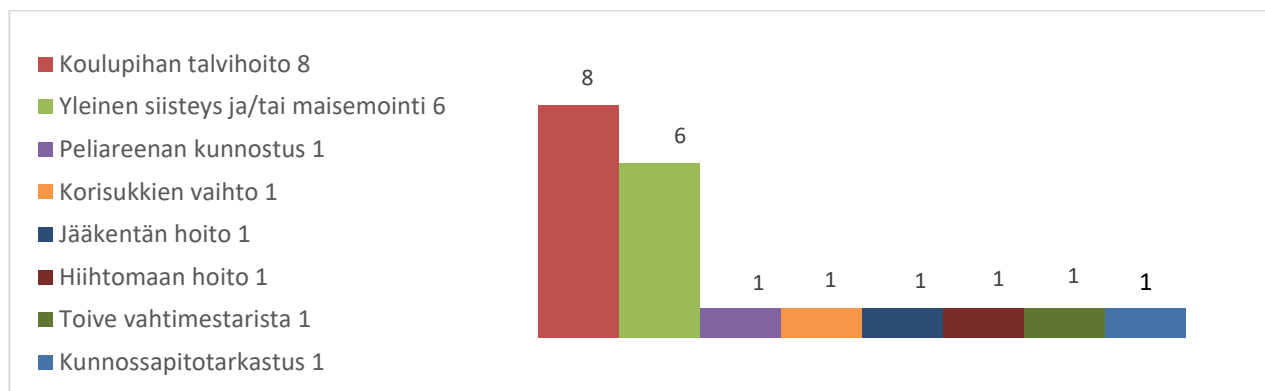
- Kärki, 1 km (4)
- Niemistö, 100 m (5)
- Tanelinranta, 200 m (5)

3.11. Koulupihojen kunnossapitotarpeet ja kehittämiskohteet

Kuva 22. Koulupihojen koettu kunnossapito (n = 27)

Koulupihojen kunnossapidossa oli kahdeksantoista koulun mielestä kehitettävää. Edellisessä kyselyssä kuusi-toista koulua vastasi oman koulupihojen kunnossapidossa olevan kehitettävää. Muutos ei tunnu suurelta, mutta kun huomioi, että edellisen kyselyn 16 koulusta neljä on lakkautettu (Haapaluoma, Honkakylä, Isokylä ja Kihniä), on lisäystä tullut kuuden koulun verran. Lisäksi kun huomioidaan, että edellisessä kyselyssä joidenkin koulujen toiveet kohdistuivat pihan tai kentän kunnostamiseen (Lyseo - piha ja Kivistö - kenttä) ja mitkä toimenpiteet kyselyiden välissä on toteutettu, voidaan tyytymättömyyden kunnossapitoon kasvaneen huomattavasti.

Kuva 23. Koulupihojen kunnossapitotoiveet (n = 27)

Kun koulut selventävät, mitä parannettavaa kunnossapidon suhteen on, vastauksista suurin osa liittyi talven haasteisiin. Yhteensä kymmenen koulun vastauksissa esiintyi tyytymättömyyttä tai parannustoiveita talvikunnossapitoon. Kahdeksan koulua (Halkosaari, Hyllykallio, Kirja-Matti Lintuviita, Niemistö, Toivolantanta, Törnävä ja Valkiavuori) kertoi kunnossapidossa olevan kehitettävää pihan ja/tai kulkureittien liukkauden suhteen tai lumen auraamisen osalta. Pruukin koululla jääkentän perustaminen koettiin ongelmalliseksi kentän keskiosan sulaessa varsin nopeasti puhki, kun taas Alakylän koululla oltiin tyytymättömiä hiihtomaan hoitoon. Yleiseen siisteys ja maisemointiin toivottiin parannusta nurmialueiden tai muun kasvuston hoitamisen muodossa neljän koulun (Jouppi, Kirja-Matti, Koura, Pajuluoma ja Topparla) vastauksissa. Ihan puhtaasti pelkkään koulupihojen siisteys liittyen parannusta toivottiin Lyseon ja Valkiavuoren kouluilla.

Kentän kunnostamiseen liittyviä kunnossapitotoiveita esitettiin kolmen koulun vastauksissa (Alakylä, Asema ja Nurmon yläaste). Tässä on tapahtunut selvää muutosta, sillä edellisen kyselyn tuloksissa juuri kentän kunnostus koettiin yleisimmäksi parannuskohteeksi peräti seitsemän koulun toivoessa siihen parannusta.

Yksittäisiä koulujen kunnossapitotoiveita oli yleisempien lisäksi vielä peliareenan kunnostus ja rikottujen korisukkien vaihto (Jouppi) sekä ehdotus vahtimestareiden palkkaamisesta kouluille, jottei perushuolloista

tarvitsisi itse huolehtia (Marttila). Yleisen turvallisuuden takaavia kunnossapitotarkastuksia toivottiin puolestaan Lintuviidan koululla.

3.12. Koulupihojen kehittäminen ja yhteistyö muiden osapuolien kanssa

Koulujen vanhempainyhdistykset tai kyläseurat ovat olleet jollain muotoa mukana suunnittelemassa, rakentamassa tai kehittämässä koulupihaa 19 koululla. Neljän koulun vastauksista ei voi varmaksi tulkita, onko kysymykseen jätetty vastaamatta vai eikö yhteistyötä tässä asiassa ole tehty (Alakylä, Kärki, Pajuluoma, Valkiavuori). Myös Ylistaron yläkoulun osalta yhteistyöstä ollaan epävarmoja, sillä vastaajalla ei ollut tiedossa, onko yhteistyötä kehittämistyössä tehty. Loput kolme koulua selvästi ilmoittivat, että vanhempainyhdistyksellä ei ole ollut roolia koulupihan kehittämisessä (Keski-Nurmo, Lyseo ja Toukolanpuisto).

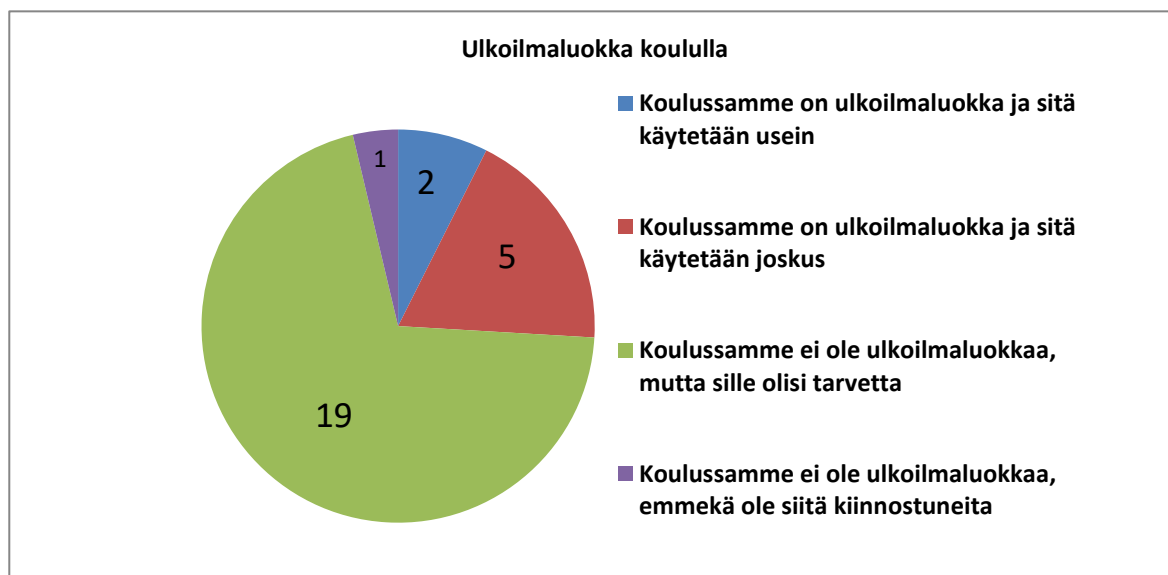
Vanhempainyhdistysten ja kyläseurojen panoksella koulupihan kehittämiseen on isoja eroja kouluista riippuen. Vastausten perusteella joillakin kouluilla vanhempainyhdistyksen rooli koulupihan kehittämisessä on merkittävä, kun taas joillakin kouluilla yhteistyötä ei ole lainkaan tai se kohdistuu pieniin hankintoihin. Isoja panostuksia koulupihaan löytyy sekä rahallisesti että muuten tukemalla. Vanhempainyhdistykset ovatkin osallistuneet pihojen rakentamiseen ja kehittämiseen muun muassa rahoittamalla sen kehittämistä tai osittamalla piha- ja liikuntavälineitä. Ne ovat kunnostaneet ja ylläpitäneet koulupihaa ja sen varusteita talkoovoimin esimerkiksi maalaamalla ja piha-alueita siistimällä. Myös koulupihojen läheisyydessä olevia kuntoraitoja on kunnostettu. Lisäksi kehittämiseen on osallistuttu keskustelemalla ja esittämällä mielipiteitä. Osa vanhempainyhdistyksistä on jopa tehnyt kaupungille aloitteita ja esityksiä koulupihan kunnostamisideoista.

Aktiivisesti toimivat vanhempainyhdistykset ja kyläseurat ovat suuri voimavara kouluille ja koulujen kehittämiselle. Ilman niiden toimintaa osalla kouluista saattaisi pihojen, varusteiden ja välineiden sekä lähiympäristön tilanne olla nykyistä huonompi. Ongelmaksi vastausten perusteella osoittautuvat muun muassa turvanormit ja vastuukysymykset, joihin perustuen vanhempainyhdistyksillä ei aina ole mahdollisuuksia osallistua haluamassaan määrin esimerkiksi uusien varusteiden asentamiseen tai korjaamiseen. Tilanne on samankaltainen myös valtakunnallisesti (Nuori Suomi; Koulupihojen liikuntaolosuhteet, 2003).

3.13. Koulujen ulkoilmaluokat

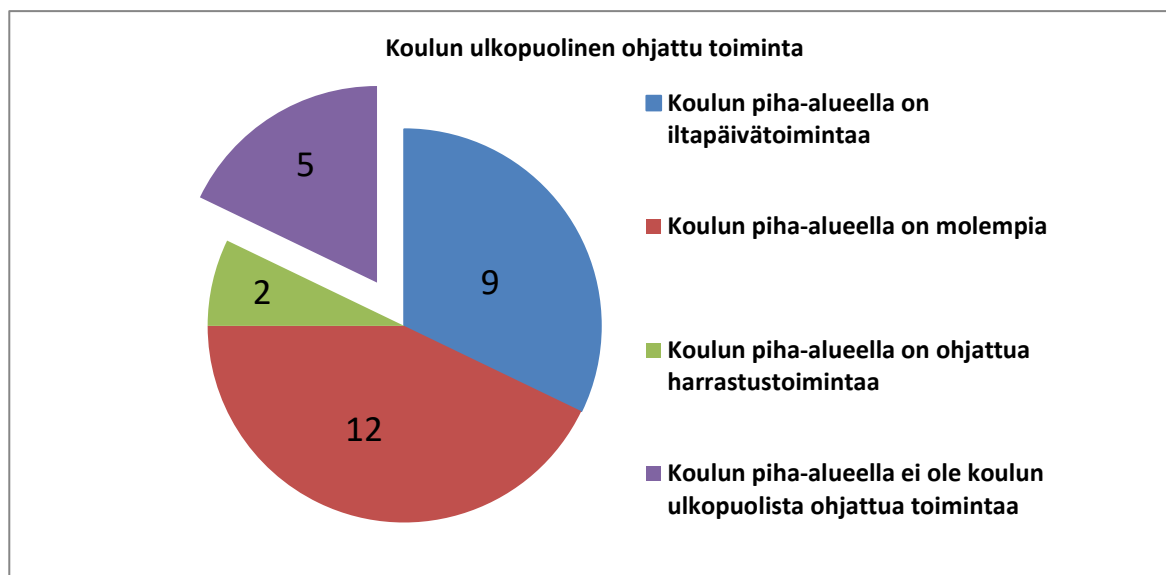
Liikkuva koulu -toimintatapa on tuonut yhä enemmän toiminnallisuutta koulujen arkeen. Ulkoilmaluokka on yksi keino lisätä toiminnallisuutta koulujen toimintaan. Viime vuosina tämä näkemys onkin yhä enemmän otettu huomioon koulujen pihasuunnitelmissa. Termi ulkoilmaluokka on varsin uusi eikä sitä voi määritellä yhdellä ainoalla tavalla. Sillä tarkoitetaan ulkotilaa tai ympäristöä, jossa opetustapahtuma toteutetaan. Se voi olla esimerkiksi koulun kenttä tai pihapiirissä sijaitseva metsikkö. Ulkona olevassa oppimisympäristössä opetuksen ei tarvitse tapahtua yhdessä paikassa, vaan luokka voi opetuksen aikana siirtyä tarvittaessa paikasta toiseen. Osittain myös opetettava asia määrittelee kulloinkin ulkona käytettävän tilan. Vain mielikuvi-
tus on rajana, kun ulkona tapahtuvaa opetusta suunnitellaan ja toteutetaan.

Myös joillakin Seinäjoen peruskouluista on jo ulkoilmaluokka. Kyselyssä selviteltiin, millä kouluilla ulkoilmaluokkia on, tai minkälainen koulun näkemys on sen tarpeellisuudesta omalla koululla. Kyselyn vastaukset selvästi osoittavat, että kouluilla olisi tarve tai ainakin kiinnostus ulkoilmaluokkiin. Peräti yhdeksäntoista koulua vastasi olevansa kiinnostunut ulkoilmaluokasta omalla koulullaan. Yhteensä seitsemällä peruskoululla ulkoilmaluokka Seinäjoella jo on. Sitä hyvin aktiivisesti opetuksessaan käyttävät Nurmon yläkoulu ja Törnävän koulu. Viisi muuta ulkoilmaluokkaa löytyy Halkosaaren, Hyllykallio ja Kouran kouluilta sekä Lyseolta ja Ylistarosta yläkoulujen osalta. Vain Pruukin koulu vastasi, ettei ole kiinnostunut ulkoilmaluokasta.

Kuva 24. Ulkoilmaluokat kouluilla

3.14. Koulupihan käyttö koulun ulkopuolisessa toiminnassa

Kuva 25. Koulupihan käyttö ulkopuolisessa ohjatussa toiminnassa

Hyvin isolla osalla koulujen pihoista järjestetään ohjattua toimintaa myös koulupäivän ulkopuolella. Vain viiden koulun (Asema, Lyseo, Niemistö, Topparla ja Ylistaron yläkoulu) piha-alueella ei vastausten perusteella järjestetä minkäänlaista koulun ulkopuolista ohjattua toimintaa. Yleisin ohjatun toiminnan muoto on iltapäivätoiminta, jossa hyödynnetään sään salliessa koulupihan mahdollisuuksia. Yhteensä 21 koululla järjestetäänkin iltapäivätoimintaa koulun piha-alueella. Yläkoulujenkin koulupihoja hyödynnetään iltapäivätoiminnan osalta Nurmon yläasteen, Pruukin yhtenäiskoulun ja Seinäjoen yhteiskoulun pihoissa. Alakouluista puolestaan vain viidessä ei hyödynnetä koulupihaa iltapäivätoiminnassa (Alaviitala, Asema, Koura, Niemistö ja Topparla).

Ohjattua harrastustoimintaa eli lähinnä urheiluseurojen harjoituksia ja pelejä järjestetään 14 koulun pihassa. Toisaalta tämä kysymys on tulkittu hieman eri tavoilla, sillä osa kouluista on selvästi päättellyt, ettei koulun vieressä oleva kenttä enää ole koulun piha-alue. Tällöin koulun vastauksessa todetaan, ettei koulun piha-alueella järjestetä ohjattua harrastustoimintaa. Koulun läheisellä kentällä on harrastustoimintaa vastausten lisäksi usealla muullakin koululla, sillä koulujen kentät ovat ainakin pesäpallon harrastustoiminnan yleisiä harjoitus- ja pelipaikkoja.

Kouluja pyydettiin arvioimaan oman koulupihansa käytön aktiivisuutta organisoimattomassa toiminnassa eli perheiden ja lasten pelien ja leikkien muodossa. Vain Marttilan koulu vastasi, ettei koulupihaa käytettäisi lainkaan vapaa-ajalla vapaaehtoisessa liikkumisessa. Kolme kouluista vastasi omassa koulupihassaan organisoimatonta toimintaa olevan todella paljon (Jouppi, Niemistö, Nurmon YA). Vastaukset osoittavat sen, että koulupihoilla on merkittävä paikka perheiden ja lasten vapaaehtoisen liikkumisen paikkana. Ne ovat alueen lapsille tuttuja liikuntapaikkoja, ja myös niissä olevat välineet ovat lapsille tuttuja, joten sinne saapuminen yksin, kavereiden tai perheen kanssa on turvallista. Myös vanhemmat sallivat mielellään lastensa lähteä tuttuun ja turvalliseen ympäristöön leikkimään tai pelaamaan. Toisaalta Nurmon yläasteen aktiivinen vapaa-ajan käyttö osoittaa myös sen, että virikkeellisellä ja hyvin suunnitellulla koulupihalla saadaan aktivoitua ihmisiä liikkumaan koulun pihalla myös vapaa-ajalla.

4. JOHTOPÄÄTÖKSET JA TOIMENPIDE-EHDOTUKSET

Tämä koonti antaa tietoa paitsi Seinäjoen kaupungin peruskoulujen pihojen nykyisestä tilasta myös koulupihojen tarpeista, toiveista ja kehittämiskohteista. Koonti osoittaa hallintokuntien välisen yhteistyön koululiikunnan kehittämisessä ja vapaa-ajalla tapahtuvan liikkumisen lisäämisessä. Koonti myös selvästi osoittaa, että Seinäjoen kaupungissa on koulujen pihoja kunnostettu tai jopa kokonaan rakennettu viimeisien vuosien aikana. Tämä näkyy sekä selvästi kirjattuina toimenpiteinä ja koulujen parantuneina käsityksinä oman koulupihansa tasosta.

Johtopäätöksenä voidaan todeta koulupihojen varustetason olevan tasomäärityksen perusteella kaiken kaikkiaan hyvä. Lisäksi koulut suhtautuvat varsin positiivisesti oman koulun pihan tasoon lähiliikuntapaikkana. Niemistön ja Kärjen koulun pihat on kuitenkin arvioitu joko huonoksi tai kokonaan toimimattomiksi lähiliikuntapaikoiksi. Syyt ja taustat näihin arvioihin on syytä selvittää ja suunnitella mahdolliset kehittämistoimenpiteet.

Kyselyn koonnin perusteella koulupihojen suurimmat toiveet ja kehittämistarpeet ovat kunnossapidossa. Varsinkin talvikunnossapidossa koettiin usealla koululla puutteita. Aikaisemmassa kyselyssä todettujen väli-netarpeiden suhteen tilanne on parantunut, ja myös eri-ikäisiä käyttäjiä on pystytty paremmin huomioimaan. Monista koulupihoista onkin saatu aidosti koko perheen lähiliikuntapaikkoja.

Koulupihojen lisäksi asuinalueille on rakennettu puistoja ja virkistysalueita, jotka on jo huomioitu alueen kaavoituksessa. Näitä kehitetään alueen asukkaisen toiveiden mukaisesti toiminnallisiksi lähiliikuntapaikoiksi. Tätä varten varataan vuosittain talousarvioon kunkin kaupungin toimialueen osalta määrärahaa, kuten esimerkiksi Kyrkösjärven läheisyydessä oleviin leikki- ja liikunta-alueisiin.

4.1. Työryhmän toimentasuositukset korjaus- ja kehittämistoimenpiteisiin

Työryhmässä on laadittu kouluille toimentasuositus koulupihojen ja lähiliikuntapaikan korjaus- ja kehittämistoimenpiteistä. Toimentasuosituksen tarkoituksena on selkiyttää yhteydenottoa oikeaan tahoon koulupihan tai lähiliikuntapaikan ongelmatilanteissa. Suositus on suuntaa antava ja sitä voidaan tarvittaessa täydentää tai muuttaa.

Ensiarvoisen tärkeää on, että käyttäjä arvioi päivittäin koulupihan turvallisuuden ja tekee välittömästi akuutit toimenpiteet turvallisuuden takaamiseksi!

Toimentasuositus lähiliikuntapaikan korjaus- ja kehittämistoimenpiteisiin

Yhteys toimitilapalveluihin, kun kyseessä on:

- rahoitustoiveet koskien pihasuunnittelutarpeita
 - Pihasuunnitelma tehdään yhdessä koulun ja muiden alueella toimivien tahojen kanssa.
- leikkivälineiden siirto ja asentaminen, kunnostaminen yhteistyössä puistotoimen kanssa
- tilapalveluihin voi ottaa yhteyttä tilapalvelut.suunnittelu@seinajoki.fi
- akuuteissa korjaustarpeissa ilmoitukset Aaltonetin Granlund Manageriin

Yhteys puistotoimeen, kun kyseessä on:

- koulupihojen ja lähiympäristön kokonaissuunnittelu (esim. kasvillisuuden sijoittelu)
- leikkivälineiden kunnostaminen, kunnostaminen yhteistyössä tilapalveluiden kanssa
- leikkivälineiden akuutit rikkoutumiset tai muut niiden turvallisuuteen vaikuttavat vauriot ilmoitetaan toimitilapalveluiden vikajärjestelmään Granlund Manageriin → ks. toimitilapalvelut edellä
- puistotoimeen voi ottaa yhteyttä p. 06 416 2512 tai puisto@seinajoki.fi

Yhteys liikuntapalveluihin, kun kyseessä on:

- uusi tai uudistettava hanke, joka koskee koko lähiliikuntapaikkaa, tai hankintakustannus on niin suuri, että se vaatii talousarviovarausta sekä laajemmin hankerahoitusta ja suunnitelmaa lähiliikuntapaikaksi
- liikuntasuorituspaikkojen kunnostustoimenpide, esim. jääalueet, pituushyppypaikat ja kaikki verkot
- liikuntatoimistoon voi ottaa yhteyttä p. 06 416 2146 tai sähköpostilla liikunta@seinajoki.fi.

4.2. Työryhmän suositukset koulujen ulkoilmaluokan tai ulkona olevan oppimisympäristön kehittämiseksi

Ulkoilmaluokkien tai ulkona olevien oppimisympäristöjen kehittämisessä edetään yhteistyössä koulujen vanhempainseurien ja koulujen tekemien ehdotusten pohjalta. Luvun 3.9 näkökulmat sisältävät hyvän lähtökohdan asialle.